فصلنامه علمی اقتصاد و بانکداری اسلامی، شماره پنجاهم، بهار ۱۴۰۴- صفحات ۴۴۴-۴۰۷

تحلیل و مصورسازی تولیدات علمی نمایه‌شده مرتبط با بانکداری اسلامی در پایگاه استنادی وب آو ساینس، بین سال‌های ۲۰۱۰-۲۰۲۲

نوع مقاله: پژوهشی

جعفر عباداله عموقین[۱]
سعید فراهانی‌فرد[۲]
محمدرضا خرم آبادی آرانی[۳]

تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۶/۲۰ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۹/۱۱

چکیده

هدف از این تحقیق تحلیل تولیدات علمی نمایه شده‌ی مرتبط با بانکداری اسلامی مبتنی بر پایگاه استنادی وب.آو.ساینس همراه با ترسیم نقشه علمی این حوزه است. این تحقیق از نوع کاربردی بوده و با رویکرد علم‌سنجی انجام شده است. جامعه آماری این پژوهش کلیه تولیدات علمی نمایه شده مرتبط با بانکداری اسلامی در پایگاه استنادی وب.آو.ساینس هست که ۲۸۹۳ رکورد اطلاعاتی است. یافته‌ها نشان داد که در بین کشورها، مالزی با تولید ۸۹۹ رکورد اطلاعاتی در رتبه اول قرار دارد و اندونزی با تولید ۴۴۰ رکورد اطلاعاتی و پاکستان با تولید ۲۷۹ رکورد اطلاعاتی در رتبه‌های بعدی قرار دارند. ایران نیز با ۳۴ رکورد اطلاعاتی در رتبه ۲۱ قرار گرفته است. در بین دانشگاه‌ها، دانشگاه بین‌المللی اسلامی مالزی با تولید ۲۲۰ رکورد در رتبه اول، دانشگاه مالایا مالزی با ۱۰۶ رکورد و دانشگاه دولتی اندونزی با ۷۸ رکورد در جایگاه‌های بعدی قرار دارند. نتایج نشان داد، نویسندگان حسن م.ک با تعداد ۵۹ رکورد اطلاعاتی در رتبه اول و علی.م و سوزوکی.وای به ترتیب با ۲۶ و ۲۴ رکورد اطلاعاتی در رتبه‌های بعدی قرار دارند. بیشترین تولیدات علمی مربوط به سال ۲۰۲۰ میلادی است که ۴۲۰ رکورد اطلاعاتی در آن سال ثبت شده است. بیش از ۸۴درصد تولیدات علمی از نوع مقاله و بیش از۱۱درصد از نوع مقاله روند و حدود ۸درصد فصل کتاب بوده است.کلیدواژه‌های تشکیل‌دهنده رکوردهای علمی در ۶ خوشه کلی طبقه‌بندی‌شده است که خوشه بانکداری اسلامی از مرکزیت درجه بالاتری

۱ استادیار، گروه علم اطلاعات و دانش‌شناسی دانشگاه قم، قم، ایران (نویسنده مسئول).
ebadollah2005@gmail.com
۲ استاد گروه اقتصاد اسلامی دانشگاه قم، قم، ایران. s.farahanifard@gmail.com
۳ دانشجوی کارشناسی ارشد علم اطلاعات و دانش‌شناسی دانشگاه قم، قم، ایران.
mr.khorramarani78@gmail.com

[Downloaded from mieaoi.ir on 2026-11-27]

برخوردار بوده و بیشترین لینک‌های کلیدواژه‌های به کار گرفته شده با همین کلیدواژه بوده و همچنان که نقشه چگالی نیز نشان می‌دهد این کلیدواژه دارای بیشترین تراکم است.

واژگان کلیدی: بانکداری اسلامی، ترسیم نقشه علمی، وب آو ساینس، علم‌سنجی، مصورسازی اطلاعات

طبقه بندی JEL: A14, G21, G28

[Downloaded from mieaoi.ir on 2026-11-27]

مقدمه

مبحث مقالات پراستناد، انتشارات باکیفیت، تعالی علمی، اندازه‌گیری کیفیت تحقیقات علمی برای چند دهه به‌عنوان موضوع موردبحث در جریان است. در واقع شناسایی یک مقاله پراستناد و یا باکیفیت به‌عنوان یک مکانیسم، موفقیت یا عدم موفقیت محققان را در به‌دست‌آوردن بودجه تحقیقاتی، ترفیع و دیگر مزایای مشابه تحت‌تأثیر قرار می‌دهد؛ بنابراین مقاله‌های پراستناد به توسعه علم و در نتیجه به توسعه فناوری، اقتصادی و اجتماعی منجر می‌شوند (پلین و جانزک،۲۰۱۴). ازآنجا که امروزه بررسی کمّی فعالیت‌های علمی پژوهشگران به‌عنوان یکی از مهم‌ترین شاخص‌های پژوهش و تولید علم در نظر گرفته می‌شود. یکی از مؤثرترین و کارآمدترین شیوه‌های بررسی تولیدات علمی و بالطبع وضعیت کلی پژوهش، استفاده از مطالعات علم‌سنجی با بررسی مقالات نمایه شده در پایگاه‌های استنادی معتبر است (بذرفشان و مصطفوی،۱۳۹۰)

مقالات پر استناد به‌عنوان آثار هسته و دارای کیفیت یک حوزه علمی شناخته می‌شوند. این دسته از آثار بر اساس تحلیل استنادی و از نظر شاخص استناد، نسبت به سایر پژوهش‌ها برتری دارند و بیشتر موردتوجه محققان قرار میگرند. تعداد مقالات پراستناد به‌عنوان شاخصی جهت بررسی کیفیت پژوهش، تأثیرگذاری استنادی افراد، مؤسسه‌ها و کشورها مورداستفاده قرار می‌گیرد (عرفان منش، ۱۳۹۵). یکی از رسالت‌ها و فعالیت‌های دانشگاه‌ها و مؤسسات پژوهشی تسهیل و گسترش فرایند تولید اطلاعات و انجام پژوهش مبتنی بر نیازهای اساسی جامعه است (فروغی و خرازی،۲۰۰۶).

امروزه بررسی کمّی برونداد علمی به‌ویژه مقالات پژوهشی یکی از مهم‌ترین شاخص‌های پژوهش و تولید علم شناخته می‌شود .یکی از کارآمدترین شیوه‌های بررسی برونداد علمی و بالطبع وضعیت کلی پژوهش، استفاده از مطالعات علم‌سنجی با بررسی مقالات نمایه شده در پایگاه‌های اطلاعاتی معتبر است. در این نوع از مطالعات، اندازه‌گیری کمی تولیدات علمی می‌تواند تا حدودی مشخص کند که فراوانی پژوهش‌های هر کشور، هر نهاد، هر رشته علمی و هر فرد و روند آن چگونه است، پژوهشگران چه زمینه‌ها و سؤالاتی را برای پژوهش خود بر می‌گزینند و چه زمینه‌ها و چه سؤالاتی مورد غفلت واقع می‌شود، پژوهش‌ها را چه کسانی، چه نهادهایی و در چه مراکزی انجام می‌دهند، این پژوهش‌ها از نظر مالی چقدر حمایت می‌شوند و اثرگذاری آن‌ها بر محیط‌های علمی چگونه است (شریفی،۲۰۰۴).

ارزشیابی کمّی یافته‌های علمی حاصل از فعالیت‌های پژوهشی، مسئولان و برنامه‌ریزان را یاری می‌نماید تا بتوانند با هزینه کمتر، بیشترین استفاده را از منابع مالی و انسانی برده و از آن در بهینه‌سازی ساختار اقتصادی ـ اجتماعی کشور بهره جویند .علم‌سنجی از جمله راهکارهایی است که می‌تواند به توازن بودجه و هزینه‌های اقتصادی کمک کرده و از این طریق، کارایی تحقیقات را افزایش

[Downloaded from mieaoi.ir on 2026-11-27]

دهد. علاوه بر این، بررسی تولید علم، ابزار مناسبی برای سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی صحیح و شناخت وضعیت گذشته فراهم آورده و موجب هدف‌دار کردن حرکت‌های علمی و تعیین اولویت‌های پژوهشی و در کنار آن منجر به شناسایی نقاط ضعف و کمبودهای موجود در تولید اطلاعات علمی می‌شود (ون نونن، رنیرز، پونت،۲۰۱۸).

ازآنجاکه بانکداری اسلامی به‌عنوان بانکداری بدون ربا شناخته می‌شود، مجموعه‌ای از اصول و قواعد مالی است که بر اساس آموزه‌های دین اسلام بنا شده است .این نوع بانکداری با هدف ترویج عدالت اقتصادی، حمایت از فقرا و نیازمندان، و حذف ربا از معاملات مالی عمل می‌کند. بانکداری اسلامی با ابزارها و روش‌های مختلف، مانند پرداخت زکات و قرض‌الحسنه، به دنبال توزیع عادلانه ثروت در جامعه و رفع فقر و نابرابری است. برخی مطالعات نشان داده‌اند که بانکداری اسلامی می‌تواند در مقایسه با بانکداری سنتی، از کارایی اقتصادی بالاتری برخوردار باشد .دلیل این امر، تمرکز بانکداری اسلامی بر روی سرمایه‌گذاری‌های مولد و واقعی، به‌جای فعالیت‌های سوداگرانه و کوتاه‌مدت است (فیروزان سرنقی و سپهوند،۱۴۰۳). همچنین بانکداری اسلامی با ترویج انضباط مالی و پرهیز از ریسک‌های غیرضروری، می‌تواند به ثبات و پایداری بیشتر سیستم اقتصادی کمک کند.این نوع بانکداری با ترویج ارزش‌هایی مانند عدالت، انصاف و برابری، می‌تواند به افزایش انسجام اجتماعی و کاهش تنش‌ها در جامعه کمک کند(نظر پور و علیا،۱۳۹۳).

بدین سبب، اهمیت توجه به بانکداری اسلامی در این است که این نظام با ارائه راهکارهای مالی مبتنی بر اصول اسلامی، قادر است به چالش‌های اقتصادی جوامع اسلامی پاسخ دهد. از سوی دیگر، باتوجه‌به ماهیت اخلاقی خود، به تقویت ارزش‌های اسلامی و ایجاد جامعه‌ای سالم‌تر و پویاتر کمک می‌کند. در واقع، بانکداری اسلامی به‌عنوان ابزاری قدرتمند برای دستیابی به توسعه پایدار و عدالت‌محور در جوامع اسلامی مطرح است (کرمشاهی و مقصود پور،۱۴۰۲).از همین رو، بررسی داده‌های علمی درباره بانکداری اسلامی نقش مهمی در توسعه و پیشرفت این نوع بانکداری دارد .این اطلاعات می‌تواند به درک بهتر اصول و مبانی بانکداری اسلامی، ارزیابی اثربخشی آن، شناسایی چالش‌ها و فرصت‌ها، ارتقای اعتماد عمومی، و توسعه دانش در سطح بین‌المللی کمک کند(نوروزی، زینلی دستمال باف وحسینی،۱۳۹۴).استفاده از نمایه‌ها و پایگاه‌های اطلاعاتی و استنادی که دربرگیرنده‌ی بخش قابل‌توجهی از داده‌های علمی هستند، سریع‌ترین راه دسترسی به‌حساب می‌آیند. از همین رو، محققان سعی می‌کنند در نخستین مراحل پژوهش خود، به این پایگاه‌ها مراجعه کنند. یکی از مهم‌ترین پایگاه‌ها، پایگاه استنادی آی.اس.آی[۱] است که در حال حاضر به‌عنوان پایگاه استنادی

---

۱ ISI

[Downloaded from mieaoi.ir on 2026-11-27]

وب.آو.ساینس[۱] شناخته می‌شود که در این مقاله سعی شده است میزان تولیدات علمی کشورهای مختلف در حیطه موضوعی بانکداری اسلامی در یک بازه زمانی مشخص در این پایگاه اطلاعاتی مورد بررسی قرار گیرد.

در همین راستا، با بررسی به‌عمل‌آمده در متون مختلف و جستجو در پایگاه‌های اطلاعاتی مشخص شده که زمینهٔ کاربردی علم‌سنجی را دارا هستند، پژوهش‌هایی صورت‌گرفته است. نظر به تحقیقات تقریباً مرتبط با موضوع پژوهش حاضر، در ادامه به بعضی از آثار منتشر شده در داخل و خارج از کشور اشاره می‌شود.

جعفری و منیری (۱۳۸۹) پراستنادترین مقالات محققان ایرانی در پایگاه شاخص‌های اساسی علم را با تأکید بر کاربرد مجلات علمی طی سال‌های ۲۰۰۹-۱۹۹۹ مورد بررسی قرار داده‌اند که دراین‌بین، حوزه موضوعی مهندسی بیشترین مقاله (۵۶,۴۳ درصد)، دانشگاه تهران بیشترین میزان مشارکت در تولید مقالات پراستناد را داشته است و اکثر مقاله‌ها در مجله‌های آمریکایی، انگلیسی و هلندی در مجلات هسته با ضریب تأثیر بالایی منتشر شده‌اند.

ناصری جره، طباطباییان و فاتح راد (۱۳۹۱) در پژوهش خود تحت عنوان"ترسیم نقشه مدیریت فناوری در ایران باهدف کمک به سیاست‌گذاری دانش در این حوزه" به بررسی و ترسیم نقشه دانش مدیریت فناوری در ایران با استفاده از تحلیل هماینددی واژگان پرداخته‌اند. در این پژوهش ۱۶۰۰ چکیده از مقالات چاپ شده در مجلات، مقالات ارائه شده در همایش، پایان‌نامه‌های دانشجویی و کتب به زبان فارسی در حوزه مدیریت فناوری طی سال‌های ۱۳۸۰ تا ۱۳۸۹ به‌منظور استخراج واژه‌ها استفاده شده و پس از تشکیل ماتریس هماینددی واژگان و نرمال‌سازی آن، با استفاده از نرم‌افزار وُیز.ویوور[۲] نقشه آن حوزه ترسیم و خوشه‌های شکل‌گرفته در هریک از بخش‌های مقالات، پایان‌نامه‌ها و کتب، مشخص و بررسی شده است.

عرفان منش (۱۳۹۵) در بررسی مقاله‌های پراستناد علوم پزشکی کشور بر اساس شاخص‌های علم‌سنجی به این نتایج دست‌یافت که ۰/۳۵درصد از کل تولیدات کشور جزو صدک (۱درصد مقاله‌های پراستناد) اول، ۴,۹درصد جزو دهک (۱۰درصد مقاله‌های پراستناد) اول و ۱۷,۳۹ درصد جزو چارک (۲۵درصد مقاله‌های پراستناد) اول پراستنادترین مقاله‌های علوم پزشکی جهان قرار داشتند. همچنین ایران در رتبه ۲۵ در صدک اول و رتبه ۲۴ در دهک و چارک اول در میان ۲۵ کشور قرار دارد. اگرچه درصد مقاله‌های پراستناد ایران نسبت به سایر کشورها در جایگاه پایین‌تری قرار داشت؛ اما میزان رشد بالایی در سال ۲۰۱۴ نسبت به سال ۲۰۱۰ به خود اختصاص داده بود.

---

۱ Web Of Science

۲ VOSviewer

[Downloaded from mieaoi.ir on 2026-11-27]

یافته‌های عباداله عموقین (۱۳۹۶) در تحقیقی با عنوان:

تحلیل تولیدات علمی جهان دررابطه‌با فلسفه اسلامی در پایگاه استنادی وب.آو.ساینس طی سال‌های "۲۰۰۷-۲۰۱۶" نشان داد که کل تولیدات علمی نمایه شده مرتبط با فلسفه اسلامی در پایگاه استنادی وب.آو.ساینس ۱۷۶ رکورد اطلاعاتی بوده است که ۷۱ مورد آن در قالب مقاله مجله بوده و بقیه در سایر فرمت‌های اطلاعاتی مثل نقد کتاب، فصل کتاب و... بوده است. در بین کشورها، آمریکا با تولید ۴۲ رکورد اطلاعاتی رتبه اول را دارد و پس از آن انگلستان با تولید ۲۱ رکورد اطلاعاتی در رتبه دوم قرار دارد. بیش از ۸۰ درصد تولیدات علمی این حوزه به زبان انگلیسی بوده و زبان آلمانی با تولید ۸درصد و اسپانیایی با تولید ۳درصد رکوردهای اطلاعاتی در رتبه‌های بعدی قرار دارند. در بین نویسندگان آلبرتینی فای[۱] با تولید ۸رکورد اطلاعاتی و یک استناد دریافتی و با اچ ایندکس[۲] ۱ در رتبه اول قرار دارد و پس از وی لیمن او[۳] با تولید ۴ رکورد اطلاعاتی و جکسون آر[۴] با تولید ۳ رکورد اطلاعاتی در رتبه‌های بعدی قرار دارند. ضمن اینکه هیچ‌کدام از این دو نفر هیچ‌گونه استنادی دریافت نکرده‌اند.

فرهنگی، خاصه و ابراهیمی دینانی (۱۳۹۷) نیز در پژوهشی همه مقاله‌های چاپ شده در زمینه عرفان و ادبیات عرفانی که در پایگاه استنادی جهان اسلام نمایه شده است را پس از بازیابی رکوردهای تحقیق (۱۹۳۱ مقاله) و یکپارچه کردن مجموعه رکوردها، نتایج پژوهش را با استفاده از نرم‌افزار علم‌سنجی و همچنین نرم افزار آماری اس.پی.اس.اس[۵] در قالب نمودار ارائه داده‌اند. یافته‌های این پژوهش به رتبه‌بندی علمی مقالات از جنبه‌های مختلفی مانند تعداد یا استناد آنها انجامید، از سوی دیگر تا حد بسیاری جایگاه پژوهشگران را در عرصه نگارش بر مبنای تعداد مقاله یا شاخص اچ مشخص کرده و همچنین به جایگاه نویسندگان در عرصه هم نویسندگی بر مبنای مرکزیت ایشان در تعامل با دیگر پژوهشگران توجه داشته است.

همچنین بامیر، صادقی و پورشیخعلی (۱۴۰۰) با عنوان "ظرفیت و سهم تولیدات علمی ایران در حوزه گیاهان دارویی: فرصتی برای درمان بیماری‌ها در زمان تحریم دارو: یک مطالعه علم‌سنجی" باهدف بررسی سهم تولیدات علمی گیاهان دارویی ایران به‌صورت توصیفی - تحلیلی و با روش علم‌سنجی بر روی پایگاه استنادی وب.آو.ساینس و پایگاه اسکوپوس[۶] پژوهشی را صورت داده‌اند. بازه

---

۱ ALBERTINI FY
۲ H index
۳ LEAMAN O
۴ JACKSON R
۵ SPSS
۶ Scopus

[Downloaded from mieaoi.ir on 2026-11-27]

زمانی پژوهش آنها از سال ۲۰۱۰ تا ۲۰۲۰ بوده است. یافته‌های آنان نشان دا سهم تولیدات علمی ایران در زمینه گیاهان دارویی در پایگاه اسکوپوس ۸/۴ و در پایگاه وب.آو.ساینس ۵/۵ می اشد. بیشترین میزان همکاری علمی در پایگاه اسکوپوس و وب.آو.ساینس با کشور آمریکا به ترتیب با میزان، ۲/۹ و ۳/۱ درصد است. رفیعیان کوپاهی در اسکوپوس با ۲/۳ درصد و در وب.آو.ساینس ۴/۴ درصد پرتولیدترین نویسنده و دانشگاه علوم پزشکی تهران با ۱۱/۲ درصد پر تولیدکننده‌ترین سازمان است. در نتیجه باوجود فرصت‌هایی نظیر، غنای گیاهان دارویی و توصیه سازمان بهداشت جهانی و چالش‌های نظیر تحریم دارو، سهم تولیدات علمی ایران به نسبت ظرفیت بسیار ناچیز است؛ بنابراین جهت‌دهی تولید علم در این زمینه، یک ضرورت است.

صادقی اردوبادی؛ محمدکاظمی و حسینی‌نیا (۱۴۰۱) نیز در پژوهشی با عنوان «طراحی الگوی مفهومی توسعه اکوسیستم کسب‌وکارهای دیجیتالی مبتنی بر مطالعات علم‌سنجی» در پژوهشی کاربردی و از طریق مرور سیستماتیک با استفاده از تکنیک پریزما به‌واسطه ی روش علم‌سنجی اسناد موجود را واکاوی کرده و سپس الگوی مفهومی توسعه اکوسیستم کسب‌وکارهای دیجیتالی ارائه کردند. جامعه‌ی این پژوهش مستندات موجود در پایگاه‌داده‌ای اسکوپوس در بازه زمانی ۱۹۸۸ تا ۲۰۲۲ بوده است.براین‌اساس ۶۱۲ مدرک (شامل مقاله، کتاب و...) مورد شناسایی قرار گرفت و با استفاده از نرم‌افزارهای بیب.اکسل[۱] و وُیز.ویووِر نقشه‌های علمی مصورسازی شده است. بر اساس واکاوی نقشه‌های علمی، شکاف تحقیقاتی مشخص؛ و حوزه‌های نوظهور مشتمل بر «سیاست، منابع مالی، شبکه و پایگاه، حمایت، مهارت، دانش، فرهنگ، سرمایه انسانی و بازار» مورد شناسایی قرار گرفته و براین‌اساس پیشنهادها کاربردی جهت توسعه‌ی اکوسیستم کسب‌وکارهای دیجیتال ارائه شده است.

همچنین عضدی، معین‌الدین و شاه مرادی (۱۴۰۲) در پژوهشی نقشه‌های علم‌سنجی مطالعات بین‌المللی حوزه رفاه و سلامت روانی در حرفه حسابداری را ترسیم و تحلیل کردند. این پژوهش از نوع پژوهش‌های کاربردی علم‌سنجی بوده است. داده‌های موردنیاز شامل ۴۴۳ مقالات منتشر شده در بازه زمانی سال‌های ۱۹۹۸ تا ۲۰۲۲ پیرامون حوزه رفاه و سلامت روانی در حرفه حسابداری انتخاب شده است. مقالات منتخب با استفاده از نرم‌افزار وُیز.ویووِر مورد کنکاش علمی قرار گرفته است. یافته‌های پژوهشگران نشان داد تأثیرگذارترین تحقیقات در زمینه مورد بررسی مربوط به کشور آمریکا است و این کشور ارتباط بین نویسندگان را نیز، از آن خودکرده است. همچنین در نقشه هم رخدادی، کاربرد رفاه و سلامت روانی حسابداران بیشتر با مفاهیمی چون بیزاری، ترس، استرس و اخلاق در ارتباط بوده است.

---

۱ bibexcle

[Downloaded from mieaoi.ir on 2026-11-27]

در پیشینه‌های خارجی نیز، پیست مانسبو[۱] و همکاران (۲۰۱۳) در پژوهشی تحلیل ادبیات علمی ورزش جودو در پایگاه استنادی وب.آو.ساینس پرداخته‌اند. هدف پژوهش آنها بررسی وضعیت تولیدات علمی، همکاری و تأثیر مقالات علمی با رویکرد علم‌سنجی در جودو و همچنین یافتن فعال‌ترین گروه‌های پژوهشی در این زمینه بوده است. تحلیل علم‌سنجی این پژوهش با استفاده از نرم‌افزارهای هیست.سایت[۲] و بیب.اکسل در میان ۳۸۳ مقاله و بررسی علمی از ۱۶۲ مجله در ۷۸ دسته صورت پذیرفته است.یافته‌ها نشان داده است بیشترین تعداد استناد مقاله، مربوط به مجله بین‌المللی پزشکی ورزشی بوده و شبکه استناد عمدتاً توسط ۱۴ نویسنده تشکیل شده است. نتایج نشان داده است، تحقیقات جودو عمدتاً در مجلاتی منتشر می‌شود که موضوعات علوم ورزشی و پزشکی ورزشی را پوشش می‌دهند. همچنین شبکه‌های هم نویسندگی متمرکز با یک نویسنده اصلی بودند، درحالی‌که شبکه‌های استنادی بین نویسندگان، معمولاً به سمت دیگری هدایت می‌شدند.

لین، هو و وو[۳] (۲۰۱۶) در پژوهش خود به ارتباط بین تأخیر در انتشار مقاله‌ها نسبت به مقالات پراستناد طبیعت (۲۰۰۸-۱۹۹۷)، علم (۲۰۰۹-۱۹۹۷) و مقالات مروری فیزیک (۲۰۱۰-۲۰۰۱) پرداخته است. در این مطالعه، مقاله‌های علمی منتشر شده در مجلات بسیار برجسته مورد بررسی از پایگاه استنادی وب.آو.ساینس در بازه زمانی مطرح شده انتخاب شدند. تأخیر انتشار یک مقاله به‌عنوان دوره زمانی از زمان دریافت تا زمان انتشار آن موردتوجه قرار گرفت. لین و همکارانش در این پژوهش بر این باور بودند که داوران هنگام تصمیم‌گیری در مورد مقالات باکیفیت بالا سریع‌تر اقدام کرده و بیشترین استناد را جذب می‌کنند.در این پژوهش تجزیه‌وتحلیل داده‌ها به‌وضوح نشان داد که همبستگی قوی بین تأخیر در انتشار و دریافت استنادات وجود دارد.مقالات متوسط با تأخیر کمتر احتمال دریافت استناد بیشتر و احتمال تبدیل‌شدن آنها به مقالات پراستناد بسیار است.

ژانگ و گووان[۴] (۲۰۱۷) بر اساس تحلیل استنادی مقالات پراستناد حوزه انرژی خورشیدی به رابطه وابستگی علمی و پایه فکری با مقالات پراستناد پرداختند. در این پژوهش که در بازه زمانی ۲۰۰۴ تا ۲۰۱۰ انجام شده است درمجموع اطلاعات کتاب‌شناختی ۴۴۶۸۴ عنوان مدرک از پایگاه وب.آو.سانیس گردآوری و بر اساس کشورها، مناطق، سازمان‌ها و نشریات مورد بررسی قرار گرفت. در این پژوهش از شبکه همبستگی دانش برای محاسبه وابستگی علمی و از شبکه استنادی مقاله برای اندازه‌گیری پایه فکری یک مقاله و همچنین برای بررسی فرضیه‌ها از مدل اوردرد لاگیت[۵] استفاده

---

۱ Peset Mancebo
۲ Histcite
۳ Lin, Hou, Wu
۴ Zhang, Guan
۵ Ordered Logit

[Downloaded from mieaoi.ir on 2026-11-27]

شده است.نتایج حاصل از این پژوهش از ارتباط معنادار بین وابستگی علمی پایین مقالات با استنادهای بیشتر و همچنین پایه فکری بالا با دریافت استناد بیشتر را نشان می‌دهد.

همچنین در پژوهشی مورنوگررو[۱] و همکاران (۲۰۲۰) تحلیل و ترسیم تولیدات علمی با موضوع اعتیاد به اینترنت موردمطالعه قرار داده‌اند.هدف آنها مطالعه بر شناخت تولیدات علمی و عملکرد مفاهیم «اعتیاد» و «اینترنت» با روش علم‌سنجی همراه با تکنیک نقشه‌برداری علمی تکمیل شده است. در این پژوهش، فرایندهای مختلف مربوط به کمّی‌سازی، تحلیل، ارزیابی و برآورد اسناد علمی انجام شده است. تجزیه‌وتحلیل نتایج، و گزارش استناد ایجاد تجزیه‌وتحلیل در ۵۶۴۴ نشریه علمی استخراج شده از پایگاه استنادی وب.آو.ساینس مربوط به دوره زمانی بین سال‌های ۱۹۹۶ تا ۲۰۱۹ صورت‌گرفته است. نتایج آنها نشان داده است که سیر تکاملی در مطالعه اعتیاد به اینترنت ثابت و مستمر بوده است.مقالات به زبان انگلیسی بیشترین استفاده را برای ارائه اطلاعات از سوی محققین داشته است. همچنین باتوجه‌به بالابودن تطابق کلمات کلیدی بین دوره‌های تحلیل شده، موضوع مطالعه بر اساس زمان بوده است. در پایان، اهمیت ترویج عادات زندگی سالم که شامل استفاده مسئولانه از اینترنت است موردبحث قرار می‌گیرد.

رودریگزوراس، دیلاسهراس پدروس و لاگوآکاندا[۲] (۲۰۲۳) در پژوهشی به بررسی نقش روابط‌عمومی و ارتباطات در موزه‌ها همراه با تحلیل نقشه علمی منابع در پایگاه استنادی وب.آو.ساینس و اسکوپوس پرداخته‌اند. آنها باتوجه‌به تکامل ارتباطات موزه‌ای، رسانه‌های اجتماعی برای گسترش انتشار موزه‌ها و عمومی‌کردن فعالیت‌هایشان کاربرد داشته است؛ پژوهش خود را درباره زمانی ۱۹۷۶ تا ۲۰۲۳ به‌صورت ترکیبی از تکنیک‌های علم‌سنجی و تحلیل محتوا با رویکردی بین‌رشته‌ای با شصت و چهار نشریه معتبر در دو حوزه تحقیقاتی روابط‌عمومی و موزه‌ها پرداخته‌اند. یافته‌های آنان نشان داده است، مجله ریلیشنز[۳]، مجله‌ای است که بیشترین مقالات منتشر شده و بالاترین میانگین استنادی را داشته است. در میان کشورها، اسپانیا و پس از آن آمریکا و کانادا کشورهایی هستند که بیشترین انتشار را داشته‌اند. در این پژوهش، بین محققان کشورهای مختلف شکل حاصل ترسیم خوشه‌های علمی، هیچ رابطه‌ای بین یکدیگر نداشتند و این موضوع تقریباً بی‌سابقه است.

جمع‌بندی پیشینه‌ها

۱ Moreno-Guerrero

۲ Rodríguez-Veras, De-las-Heras-Pedrosa, Lugo-Ocando

۳ Relations

[Downloaded from mieaoi.ir on 2026-11-27]

پیشینه‌های پژوهش حاضر نشان می‌دهد که مطالعات علم‌سنجی در حوزه‌های مختلفی از جمله مهندسی، مدیریت فناوری، علوم پزشکی، فلسفه اسلامی، عرفان، گیاهان دارویی، کسب‌وکارهای دیجیتال، رفاه و سلامت، ورزش جودو، انرژی خورشیدی و موزه‌ها به‌صورت گسترده انجام شده است. محققان در این مطالعات با استفاده از ابزارها و پایگاه‌های اطلاعاتی مختلفی مانند وب آو ساینس، اسکوپوس و نرم‌افزارهای تحلیل داده‌های علم‌سنجی، به بررسی تولیدات علمی، همکاری‌های بین‌المللی، تأثیر مقالات، روندهای پژوهشی و شناسایی شکاف‌های دانش پرداخته‌اند. نتایج این پژوهش‌ها نشان می‌دهد که علم‌سنجی ابزاری قدرتمند برای تحلیل و ارزیابی پژوهش‌ها در حوزه‌های مختلف است و می‌تواند به محققان کمک کند تا پژوهش‌های خود را هدفمندتر و مؤثرتر طراحی کنند.

باتوجه‌به پیشینه‌های بررسی شده، می‌توان گفت که مطالعات علم‌سنجی در ایران و جهان در حال گسترش است و محققان به دنبال کشف الگوها و روندهای جدید در تولید علم هستند. همچنین، این مطالعات به شناسایی حوزه‌های پژوهشی نوظهور و اولویت‌بندی موضوعات پژوهشی کمک می‌کنند. بااین‌حال، همچنان نیاز به انجام مطالعات بیشتر در زمینه‌های مختلف علم‌سنجی و استفاده از روش‌های پیشرفته‌تر تحلیل داده‌ها وجود دارد.

در تحقیقات های مذکور، نظیر پژوهش‌های خوشه‌های علمی رودریگزوراس و همکاران(۲۰۲۳)، عمدتاً بر شناسایی حوزه‌های برتر تمرکز شده است. همچنین مطالعاتی چون ژانگ و گووان (۲۰۱۷) بر بررسی موضوعات پراستناد تمرکز دارند. پژوهش حاضر، با استفاده از همین رویکردها، اهداف خود را بر تحلیل خوشه‌ها و شناسایی نویسندگان و کشورها متمرکز کرده است.

همچنین پژوهش‌های مشابه دیگر، نظیر صادقی اردوبادی و همکاران(۱۴۰۱)، به تحلیل محتوای روندهای زمانی اکوسیستم کسب‌وکارهای دیجیتالی پرداخته‌اند. پژوهش حاضر، فراتر از تحلیل روندهای موضوعی، خوشه‌بندی علمی و توصیفگرهای کلیدی بانکداری اسلامی را نیز بررسی می‌کند.برخلاف تحقیقات پیشین که صرفاً به شناسایی مقالات پراستناد یا موضوعات کلی پرداخته‌اند، پژوهش حاضر با استفاده از روش‌های علم‌سنجی و بصری‌سازی داده‌ها، دیدگاه جامع‌تری از خوشه‌ها و روابط علمی ارائه می‌دهد.در این پژوهش، با پیشنهاد توسعه چارچوب‌های علم‌سنجی و ارائه نقشه‌های علمی، بستر جدیدی برای ارزیابی پژوهش‌ها و ارتقای سطح علمی بانکداری اسلامی فراهم می‌کند.همچنین، با تحلیل جامع‌تر داده‌ها و ارتباط‌دادن نتایج به پیشنهادهای کاربردی، این پژوهش می‌تواند تأثیر عملی بیشتری در سیاست‌گذاری و مدیریت پژوهش‌های علمی حوزه بانکداری اسلامی داشته باشد.

[Downloaded from mieaoi.ir on 2026-11-27]

اهداف پژوهش

با درنظرگرفتن مطالب بیان شده، اهداف این پژوهش با تمرکز بر تحلیل علمی و کاربردی بانکداری اسلامی، به ارائه چارچوب‌هایی برای توسعه پژوهش‌های این حوزه می‌پردازد. یکی از اهداف اصلی، تحلیل سیر تکاملی پژوهش‌های علمی در بانکداری اسلامی است که از طریق شناسایی روندهای موضوعی و گرایش‌های پژوهشی طی زمان، به درک عمیق‌تری از تحول و پیشرفت این حوزه کمک می‌کند. همچنین، شناسایی و تحلیل خوشه‌های علمی و ارتباطات میان آن‌ها، به‌منظور کشف نقاط تمرکز و شناسایی شکاف‌های تحقیقاتی صورت می‌گیرد. این امر می‌تواند راهنمایی برای پژوهشگران و سیاست‌گذاران در اولویت‌بندی تحقیقات و بهره‌گیری از نتایج آن‌ها باشد.

از سوی دیگر، این پژوهش با مدل‌سازی تولید علمی برتر در بانکداری اسلامی، به بررسی عملکرد کشورها، نویسندگان، و مجلات پیشرو می‌پردازد تا الگوهایی برای تقویت تحقیق و نوآوری در سایر مناطق ارائه کند. همچنین، از طریق شناسایی تأثیرات اجتماعی و اقتصادی پژوهش‌های این حوزه، پیشنهادهایی کاربردی برای بهبود سیستم‌های بانکی و سیاست‌گذاری‌های مالی اسلامی ارائه می‌شود. نهایتاً، هدف دیگر این پژوهش ایجاد چارچوب علم‌سنجی در بانکداری اسلامی است که شاخص‌هایی برای ارزیابی اثرگذاری پژوهش‌ها و ارائه دیدگاه‌های جامع در جهت ارتقای سطح علمی این حوزه فراهم می‌آورد.

فرضیه‌های پژوهش

۱- کدام یک از کشورها بیشترین سهم تولید علم را در حوزه بانکداری اسلامی به خود اختصاص داده‌اند؟

۲-روند تولیدات علمی حوزه بانکداری اسلامی توسط ۱۰ نویسنده برتر این حوزه در پایگاه وب آو ساینس (آی.اس.آی) از نظر کمی (اچ ایندکس، تعداد مقالات منتشر شده و استنادها) چگونه است؟

۳-کدام یک از دانشگاه‌ها و مؤسسات علمی بیشترین سهم تولید علم را در این حوزه به خود اختصاص داده‌اند؟

۴-میزان پراکنش مقالات حوزه بانکداری اسلامی بر اساس زبان چگونه است؟

۵- پراکندگی مقالات حوزه بانکداری اسلامی در سال‌های مختلف چگونه است؟

۶- فراوانی نوع مدرک متون علمی منتشر شده در حوزه بانکداری اسلامی در پایگاه اطلاعاتی وب.آو.ساینس (آی.اس.آی) چگونه است؟

[Downloaded from mieaoi.ir on 2026-11-27]

۷- کدام یک از مجلات علمی بیشترین سهم تولید علم را در حوزه بانکداری اسلامی را به خود اختصاص داده‌اند؟

۸- کدام یک از ناشران بیشترین سهم تولید علم را در این حوزه به خود اختصاص داده‌اند؟

۹- پرتکرارترین کلمات و روند تحول کلمات در حوزه بانکداری اسلامی، در طول زمان چگونه است؟

۱۰-مصورسازی اطلاعات و خوشه‌های به‌کاررفته در این حوزه چگونه است؟

روش‌شناسی:

پژوهش حاضر از نوع تحقیقات کاربردی است و با استفاده از روش‌های متداول در مطالعات علم‌سنجی انجام شده است. جامعه آماری این پژوهش کلیه تولیدات علمی نمایه شده مرتبط با بانکداری اسلامی در پایگاه استنادی وب.آو.ساینس هست که ۲۸۹۳ رکورد اطلاعاتی است. جهت انتخاب مرتبط‌ترین رکوردهای علمی و جلوگیری از ریزش کاذب، جستجو به‌صورت جستجو در کلیدواژه و به‌صورت عبارتی انجام شد. به‌منظور گردآوری اطلاعات در این پژوهش، از راهبرد جستجوی پیشرفته بهره گرفته شده است که مبتنی بر جستجوی موضوعی این پایگاه، تمامی پیشینه‌ها در حیطه‌های موضوع تفسیر مبتنی بر زبان، کشور، نویسنده، سال انتشار، مؤسسه و دانشگاه انتخاب شدند. برای تجزیه‌وتحلیل داده‌ها از نرم‌افزارهای علم‌سنجی وُیز.ویوور ، یوسینت[۱] و نِت.درایو[۲] استفاده شده است. در ادامه تجزیه و تحلیل داده ها و یافته‌های پژوهش آورده می‌شود.

تجزیه‌وتحلیل داده‌ها و یافته‌های پژوهش:

برای پاسخگویی به سؤال‌های پژوهش، نتایج به‌دست‌آمده از تجزیه‌وتحلیل ۲۸۹۳ عنوان مدرک از سال ۱۹۶۷ میلادی تا تاریخ ۳۰ آوریل ۲۰۲۳ (معادل۱۰ اردیبهشت ۱۴۰۲) بدون محدودیت در زمینه بانکداری اسلامی در پایگاه وب.آو.ساینس (آی.اس.آی) حسب مورد تدوین شده که به ترتیب ذیل ارائه می‌گردد:

پرسش اول پژوهش: کدام یک از کشورها بیشترین سهم تولید علم را در حوزه بانکداری اسلامی به خود اختصاص داده‌اند؟

پس از بررسی‌های صورت‌گرفته ده کشوری که دارای بیشترین تولیدات علمی در حیطه بانکداری اسلامی در پایگاه وب.آو.ساینس (آی.اس.آی) هستند مشخص شدند که نتایج به شرح زیر است.

---

۱ Ucinet

۲ NetDraw

[Downloaded from mieaoi.ir on 2026-11-27]

جدول شماره ۱.کشورهای برتر تولیدات علمی حیطه بانکداری اسلامی در پایگاه وب.آو.ساینس

ردیف	نام کشور	فراوانی	درصد فراوانی
۱	مالزی	899	31.666%
۲	اندونزی	440	15.498%
۳	پاکستان	279	9.827%
۴	انگلستان	242	8.524%
۵	عربستان سعودی	179	6.305%
۶	تونس	165	5.812%
۷	آمریکا	157	5.530%
۸	امارات عربی	142	5.002%
۹	ترکیه	125	4.403%
۱۰	استرالیا	120	4.227%
	.....		
۲۰	مصر	37	1.303%
۲۱	ایران	34	1.198%
۲۲	کویت	33	1.162%

منبع: یافته های نویسندگان

باتوجه‌به اطلاعات فوق، کشور مالزی با داشتن ۸۹۹ تولیدات علمی در پایگاه وب.آو.ساینس در رتبه اول قرار دارد.پس از آن، کشورهای اندونزی و پاکستان به ترتیب با ۴۴۰ و ۲۷۹ رکورد علمی در رده دوم و سوم قرار می‌گیرند. همچنین ایران در این رتبه‌بندی با ۳۴ رکورد علمی در رتبه ۲۱ قرار دارد.

پرسش دوم پژوهش: روند تولیدات علمی منتشر شده حوزه بانکداری اسلامی توسط ۱۰ نویسنده برتر این حوزه در پایگاه وب آو ساینس (آی.اس.آی) از نظر کمی (اچ ایندکس، تعداد مقالات منتشر شده و استنادها) چگونه است؟

ده نویسنده برتر حوزه بانکداری اسلامی که بیشترین تولیدات علمی و بیشترین استناد به مقاله را در پایگاه وب.آو.ساینس (آی.اس.آی) داشته‌اند به شرح زیر است:

[Downloaded from mieaoi.ir on 2026-11-27]

جدول شماره ۲. بررسی پژوهشگران حوزه بانکداری اسلامی از نظر کمی در پایگاه وب.آو.ساینس

ردیف	نام پژوهشگر	مؤسسه علمی	تعداد کل	درصد فراوانی	مجموع استنادات	مجموع دفعات ذکر نام فرد در مقاله بدون	میانگین تقدیر از فرد در	اچ ایندکس
۱	Hassan MK	دانشگاه نیواورلتان آمریکا	59	2.078%	1290	1227	21.86	۲۲
۲	Ali M	دانشگاه IORA پاکستان	26	0.916%	460	432	17.69	۱۳
۳	Suzuki Y	دانشگاه Ritsumeikan	24	0.845%	80	63	3.33	۵
۴	Amin H	دانشگاه صباح مالزی	23	0.810%	515	476	22.39	۱۰
۵	Hassan R	مؤسسه بانکداری و مالی اسلامیIIUM	۲۳	0.810%	۱۷۱	۱۷۱	7.43	۷
۶	Haron R	مؤسسه بانکداری و مالی اسلامیIIUM	19	0.669%	195	164	10.26	۷
۷	Hussainey K	دانشگاه پورتسموت انگلستان	18	0.634%	262	246	13.67	۸
۸	Prasetyo MB	دانشگاه دولتی اندونزی	17	0.599%	13	13	0.22	۱
۹	Putri NIS	دانشگاه مولتی کدوتری	17	0.599%	13	13	0.76	۳
۱۰	Grassa R	دانشگاه متوبه تونس	16	0.564%	271	262	16.94	۹

منبع: یافته های نویسندگان

[Downloaded from mieaoi.ir on 2026-11-27]

یافته‌ها نشان می‌دهد حسن م.ک[۱] با ۵۹ رکورد علمی در پایگاه وب.آو.ساینس (آی.اس.آی)، اچ ایندکس ۲۲ در میان نویسندگان در رتبه اول قرار دارد. همچنین علی.م[۲] با ۲۶ رکورد علمی و اچ ایندکس ۱۳ در رتبه دوم و سوزوکی.وای[۳] با ۲۴ رکورد علمی و اچ ایندکس ۵ در رتبه سوم قرار دارند.

پرسش سوم پژوهش: کدام یک از دانشگاه‌ها و مؤسسات علمی بیشترین سهم تولید علم را در این حوزه به خود اختصاص داده‌اند؟

جدول شماره ۳. منتخب دانشگاه‌ها و مؤسسات علمی برتر تولیدات علمی حیطه بانکداری اسلامی در پایگاه وب.آو.ساینس

ردیف	عنوان دانشگاه‌ها	فراوانی	درصد فراوانی
۱	دانشگاه بین‌المللی اسلامی مالزی	220	7.749%
۲	دانشگاه مالایا مالزی	106	3.734%
۳	دانشگاه دولتی اندونزی	87	3.064%
۴	دانشگاه اینسی.اف[۴] مالزی	86	3.029%
۵	دانشگاه کیبانگسان[۵] مالزی	86	3.029%
۶	پژوهشگاه تحقیقاتی ان[۶]هشت انگلستان	71	2.501%
۷	دانشگاه اوتارا مالزی	70	2.466%
۸	دانشگاه ایالتی لوئیزیانا آمریکا	56	1.973%
۹	دانشگاه نیواورلئانز آمریکا	55	1.937%
۱۰	دانشگاه صفاقس تونس	54	1.902%

منبع: یافته های نویسندگان

یافته‌ها حاصل از جدول شماره ۳ مبین آن است که دانشگاه بین‌المللی اسلامی مالزی با ۲۲۰ رکورد از تولیدات علمی این حوزه، جایگاه نخست را کسب کرده و دانشگاه مالایا مالزی و دانشگاه دولتی اندونزی به ترتیب با تولید ۱۰۶ و ۸۷ رکورد در جایگاه دوم و سوم جای گرفتند.

۱ Hassan MK
۲ Ali M
۳ Suzuki Y
۴ INCEIF
۵ KEBANGSAAN
۶ N8

[Downloaded from mieaoi.ir on 2026-11-27]

پرسش چهارم پژوهش: میزان پراکنش مقالات حوزه بانکداری اسلامی بر اساس زبان چگونه است؟ زبان غالب نوشتاری مقالات تولیدشده در حوزه بانکداری اسلامی در پایگاه وب.آو.ساینس (آی.اس.آی) به این شرح است:

جدول شماره ۴.منتخب زبان‌های غالب نوشتاری مقالات حوزه بانکداری اسلامی در پایگاه وب.آو.ساینس

ردیف	نوع زبان	فراوانی	درصد فراوانی
۱	انگلیسی	2,783	98.027%
۲	روسی	17	0.599%
۳	مالایی	13	0.458%
۴	ترکی	9	0.317%
۵	عربی	5	0.176%
۶	پرتغالی	3	0.106%
۷	کروات	2	0.070%
۸	فرانسوی	2	0.070%
۹	اسپانیایی	2	0.070%
۱۰	ایتالیایی	1	0.035%

منبع: یافته های نویسندگان

یافته‌ها حاصل از جدول شماره ۴ مبین آن است که زبان انگلیسی 98.027% زبان تولیدات علمی این حیطه موضوعی است. همچنین زبان‌های روسی و مالایی به ترتیب با 0.599% و 0.458% در رتبه‌های بعدی قرار دارند.

پرسش پنجم پژوهش: پراکندگی مقالات حوزه بانکداری اسلامی در سال‌های مختلف چگونه است؟

جدول شماره ۵ منتخب فراوانی و درصد متون علمی تولید شده برتر در حیطه بانکداری اسلامی (برحسب سال) در پایگاه وب.آو.ساینس

ردیف	سال (میلادی)	فراوانی	درصد فراوانی
۱	2020	420	14.794%
۲	2021	358	12.610%
۳	2022	343	12.082%
۴	2019	305	10.743%

[Downloaded from mieaoi.ir on 2026-11-27]

۵	2018	274	9.651%
۶	2017	253	8.912%
۷	2015	190	6.692%
۸	2016	189	6.657%
۹	2014	155	5.460%
۱۰	2011	116	4.086%

منبع: یافته های نویسندگان

یافته‌ها بیانگر آن است که بیشترین تولیدات علمی در حوزه بانکداری اسلامی در سال ۲۰۲۰ ثبت رسیده است در این سال، فراوانی این تولیدات به ۴۲۰ رکورد اطلاعاتی در بین سال‌های مذکور می‌رسد.

پرسش ششم پژوهش: فراوانی نوع مدرک متون علمی منتشر شده در حوزه بانکداری اسلامی در پایگاه اطلاعاتی وب.آو.ساینس (آی.اس.آی) چگونه است؟

مطابق با جدول شماره ۶، متون علمی تولید شده در حوزه بانکداری اسلامی در پایگاه اطلاعاتی وب.آو.ساینس (آی.اس.آی) در قالب نوع مدرک ارائه شده است:

جدول شماره ۶ منتخب فراوانی و درصد موضوعات متون علمی تولید شده برتر در حوزه بانکداری اسلامی (برحسب نوع مدرک) در پایگاه وب.آو.ساینس

ردیف	نوع مدرک	فراوانی	درصد فراوانی
۱	مقاله	2,393	84.290%
۲	مقاله روند[۱]	313	11.025%
۳	فصل کتاب	208	7.327%
۴	مقاله مروری	64	2.254%
۵	زود آیند	62	2.184%
۶	مطالب سرمقاله	35	1.233%
۷	نقد کتاب	21	0.740%
۸	کتاب	17	0.599%
۹	تصحیح	6	0.211%
۱۰	داده کاغذ	۱	0.035%

۱ Proceeding Paper

[Downloaded from mieaoi.ir on 2026-11-27]

منبع: یافته های نویسندگان

یافته‌ها بیانگر آن است که بیشترین تولیدات علمی در حوزه بانکداری اسلامی از نوع مقاله با فراوانی ۲۳۹۳ رکورد ثبت رسیده است. همچنین ۳۱۳ رکورد به‌صورت مقاله روند و ۲۰۸ رکورد به‌صورت فصل کتاب در رتبه‌های بعدی قرار گرفته‌اند.

پرسش هفتم پژوهش: کدام یک از مجلات علمی بیشترین سهم تولید علم را در این حوزه به خود اختصاص داده‌اند؟

مطابق با جدول شماره ۷، مجلات علمی تولید شده در حوزه بانکداری اسلامی در پایگاه اطلاعاتی وب.آو.ساینس (آی.اس.آی) ارائه شده است:

جدول شماره ۷. منتخب فراوانی مجلات علمی تولید شده برتر در حوزه بانکداری اسلامی در پایگاه وب.آو.ساینس

ردیف	عنوان مجله (انگلیسی)	ترجمه فارسی	فراوانی	درصد فراوانی
۱	JOURNAL OF ISLAMIC ACCOUNTING AND BUSINESS RESEARCH	مجله حسابداری اسلامی و تحقیقات بازرگانی	200	7.045%
۲	INTERNATIONAL JOURNAL OF ISLAMIC AND MIDDLE EASTERN FINANCE AND MANAGEMENT	مجله بین‌المللی امور مالی و مدیریت خاورمیانه و اسلامی	195	6.869%
۳	JOURNAL OF ISLAMIC MARKETING	مجله بازاریابی اسلامی	149	5.248%
۴	JOURNAL OF ASIAN FINANCE ECONOMICS AND BUSINESS	مجله اقتصاد و بازرگانی مالی آسیایی	53	1.867%
۵	ISRA INTERNATIONAL JOURNAL OF ISLAMIC FINANCE	مجله بین‌المللی مالی اسلامی اسرا	49	1.726%
۶	WILEY FINANCE SERIES	مجله فاینانس ویلی	44	1.550%
۷	PACIFIC BASIN FINANCE JOURNAL	مجله مالی حوزه اقیانوس آرام	42	1.479%
۸	TURKISH JOURNAL OF ISLAMIC ECONOMICS TUJISE	مجله اقتصاد اسلامی ترکیه توجایس	42	1.479%
۹	QUALITATIVE RESEARCH IN FINANCIAL MARKETS	تحقیق کیفی در بازارهای مالی	37	1.303%
۱۰	INTERNATIONAL JOURNAL OF BANK MARKETING	مجله بین‌المللی بازاریابی بانکی	35	1.233%

منبع: یافته های نویسندگان

[Downloaded from mieaoi.ir on 2026-11-27]

یافته‌ها بیانگر آن است که برترین مجله تولیدات علمی در حوزه بانکداری اسلامی، مجله حسابداری اسلامی و تحقیقات بازرگانی با فراوانی ۲۰۰ رکورد ثبت رسیده است.

پرسش هشتم پژوهش: کدام یک از ناشران بیشترین سهم تولید علم را در این حوزه به خود اختصاص داده‌اند؟

جدول شماره ۸.منتخب فراوانی ناشران علمی تولید شده برتر در حوزه بانکداری اسلامی در پایگاه وب.آو.ساینس

ردیف	ناشران(انگلیسی)	نحوه خواندن به فارسی	فراوانی	درصد فراوانی
۱	Emerald Group Publishing	انتشارات گروه امرالد	988	34.801%
۲	Elsevier	الزویر	327	11.518%
۳	Wiley	وایلی	132	4.650%
۴	Springer Nature	اسپرینگ نیچر	131	4.614%
۵	Taylor & Francis	تیلور و فرانسیس	120	4.227%
۶	Mdpi	ام.دی.پی	55	1.937%
۷	Korea Distribution Science Assoc	معاون علوم توزیع کره	53	1.867%
۸	Atlantis Press	آتلانتیس پریس	49	1.726%
۹	Edward Elgar Publishing Ltd	انتشارات ادوارد الگار	46	1.620%
۱۰	Research Center Islamic Economics-Ikam	مرکز تحقیقات اقتصاد اسلامی-ایکام	42	1.479%

منبع: یافته های نویسندگان

یافته‌ها بیانگر آن است که برترین ناشر تولیدات علمی در حوزه بانکداری اسلامی، انتشارات گروه امرالد با فراوانی ۹۸۸ رکورد ثبت رسیده است.

پرسش نهم پژوهش: پرتکرارترین کلمات و روند تحول کلمات در حوزه بانکداری اسلامی، در طول زمان چگونه است؟

کلمات کلیدی اهمیت زیادی دارند؛ زیرا مفاهیم اصلی هستند که نویسندگان برای ارتباط با مخاطبین به کار می‌برند و خوانندگان به‌وسیله آنها می‌توانند محتوای اصلی یک مقاله را تشخیص دهند و بینشی نسبت به مباحث اصلی و گرایش‌های تحقیقاتی کسب کنند. در این پژوهش تجزیه‌وتحلیل کلمات

[Downloaded from mieaoi.ir on 2026-11-27]

کلیدی برای نشان‌دادن حوزه‌های داغ و روند تحقیقات بانکداری اسلامی انجام شد. نمودار شماره ۱ کلیدواژه‌های دارای بیشترین فراوانی این حوزه را نمایش می‌دهد.

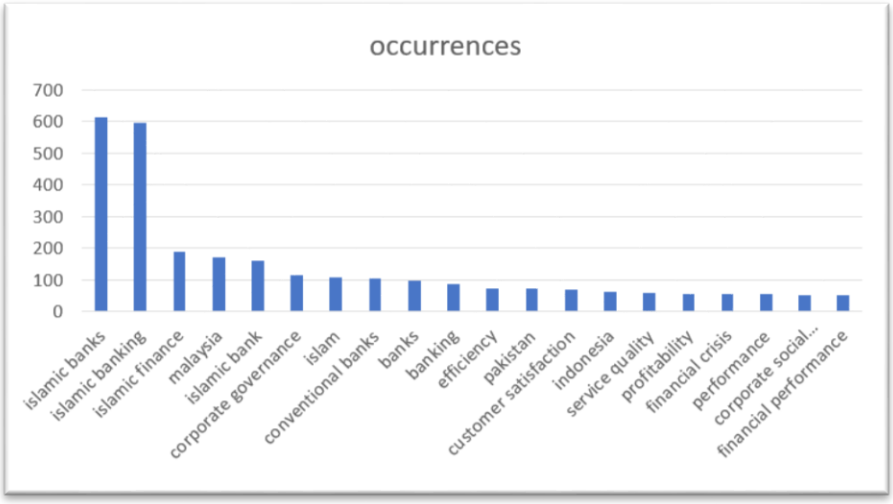

نمودار شماره ۱ کلیدواژه‌های دارای بیشترین فراوانی در پایگاه وب.آو.ساینس

منبع: یافته های نویسندگان

در جدول شماره ۹ نیز تعدادکلیدواژه های دارای بیشترین فراوانی در این حوزه موضوعی نمایش داده شده است.

جدول شماره ۹ تعدادکلیدواژه های دارای بیشترین فراوانی در پایگاه وب.آو.ساینس

کلیدواژه(انگلیسی)	ترجمه(فارسی)	فراوانی
islamic banks	بانک‌های اسلامی	۶۱۲
islamic banking	بانکداری اسلامی	۵۹۵
islamic finance	مالی اسلامی	۱۸۸
malaysia	مالزی	۱۷۲
islamic bank	بانک اسلامی	۱۶۰
corporate governance	حاکمیت شرکتی	۱۱۵
islam	اسلام	۱۰۹
conventional banks	بانک‌های متعارف	۱۰۵
banks	بانک‌ها	۹۶

[Downloaded from mieaoi.ir on 2026-11-27]

banking	بانکداری	۸۵
efficiency	بهره‌وری	۷۴
pakistan	پاکستان	۷۳
customer satisfaction	رضایت مشتری	۶۹
financial performance	عملکرد مالی	۵۲

منبع: یافته های نویسندگان

همان‌گونه که در جدول شماره ۹ مشاهده می‌شود کلیدواژه بانک‌های اسلامی با فراوانی ۶۱۲ و کلیدواژه بانکداری اسلامی با فراوانی ۵۹۵ دارای بیشترین فراوانی در کلیدواژه‌ها هستند.

پرسش دهم پژوهش: مصورسازی اطلاعات و خوشه‌های به‌کاررفته در این حوزه چگونه است؟

تصویر شماره ۱ نقشه کلی کلیدواژه‌های به‌کاررفته در رکوردهای علمی نمایه شده مرتبط با بانکداری اسلامی را نشان می‌دهد.

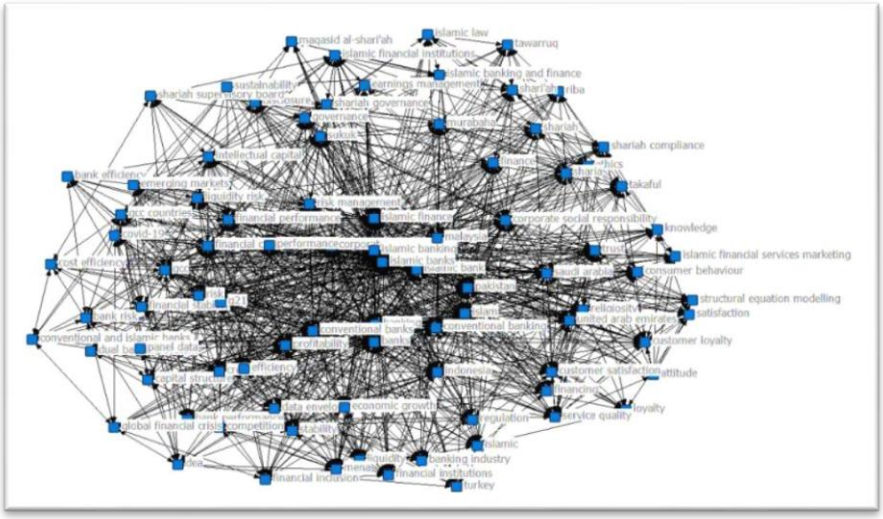

تصویر شماره ۱ نقشه کلی کلیدواژه‌های به کار رفته در نرم افزارهای یوسینت و نِت.درایو

منبع: یافته های نویسندگان

تصویر شماره ۱ یک شبکه‌ی پیچیده از کلیدواژه‌های مرتبط با بانکداری اسلامی را به تصویر می‌کشد. در این شبکه، هر گره نشان‌دهنده یک کلیدواژه و هر یال نشان‌دهنده ارتباط معنایی بین

[Downloaded from mieaoi.ir on 2026-11-27]

دو کلیدواژه است. تراکم بالای گره‌ها و یال‌ها در مرکز شبکه، نشان‌دهنده هسته اصلی موضوعی تحقیقات در حوزه بانکداری اسلامی است که احتمالاً شامل مفاهیم بنیادین و پرکاربردی مانند "بانکداری اسلامی"، "قرض‌الحسنه"، "مشارکت"، "سود"، و "ریسک" می‌شود. پراکندگی گره‌ها به سمت حاشیه‌های شبکه، نشان‌دهنده تنوع موضوعات مرتبط با بانکداری اسلامی و گستردگی تحقیقات در این حوزه است. این تنوع می‌تواند شامل مباحثی مانند "حاکمیت شرکتی"، "فناوری مالی"، "بیمه اسلامی"، و "مسائل اخلاقی" باشد. بدین ترتیب، مشاهده می‌شود کلیدواژه بانکداری اسلامی دارای بیشترین فراوانی بوده و در مرکزیت نقشه قرار گرفته است و دارای بیشترین پیوند با سایر کلیدواژه‌هاست. به طور کلی، این شبکه‌ی پیچیده، یک نمای کلی از ساختار دانش و تحقیقات در حوزه بانکداری اسلامی را ارائه می‌دهد و نشان‌دهنده ارتباطات پیچیده و متنوع بین مفاهیم مختلف در این حوزه است.

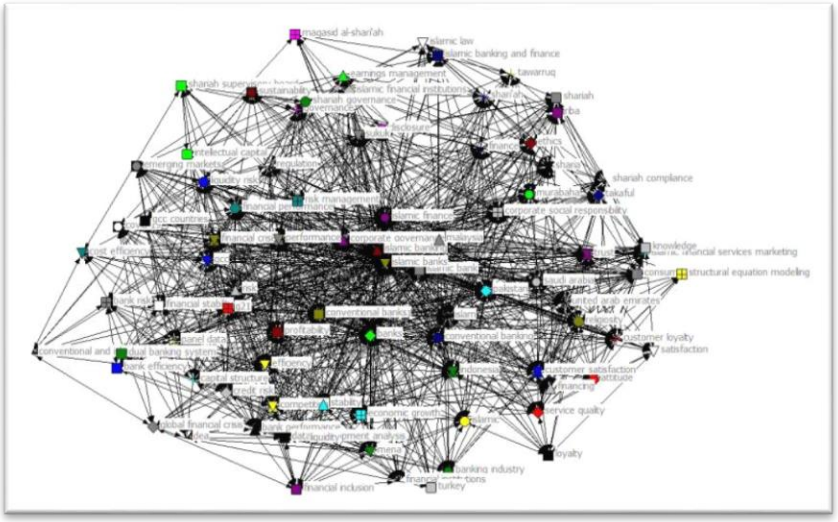

تصویر شماره ۲ نقشه کلی کلیدواژه‌های رکوردهای علمی در نرم افزارهای یوسینت و نِت.درایو

منبع: یافته های نویسندگان

همچنین، تصویر شماره ۲ نقشه کلی کلیدواژه‌های رکوردهای علمی مرتبط با بانکداری اسلامی را نشان می دهد.این تصویر برای محققان و علاقه‌مندان به حوزه بانکداری اسلامی بسیار مفید است .

[Downloaded from mieaoi.ir on 2026-11-27]

با استفاده از این تصویر، می‌توان به سرعت به موضوعات داغ و پرکاربرد در این حوزه پی برد و همچنین ارتباط بین مفاهیم مختلف را بهتر درک کرد. این تحلیل ها می‌توانند به شناسایی کلیدواژه‌های مرکزی، شناسایی گروه‌های مختلف کلیدواژه‌ها و اندازه‌گیری قدرت ارتباط بین کلیدواژه‌ها کمک کنند.

تصویر شماره ۳ نقشه کلی خوشه‌های تشکیل‌دهنده کلیدواژه‌های رکوردهای علمی مرتبط با بانکداری اسلامی در بین خوشه‌ها را نشان می‌دهد.

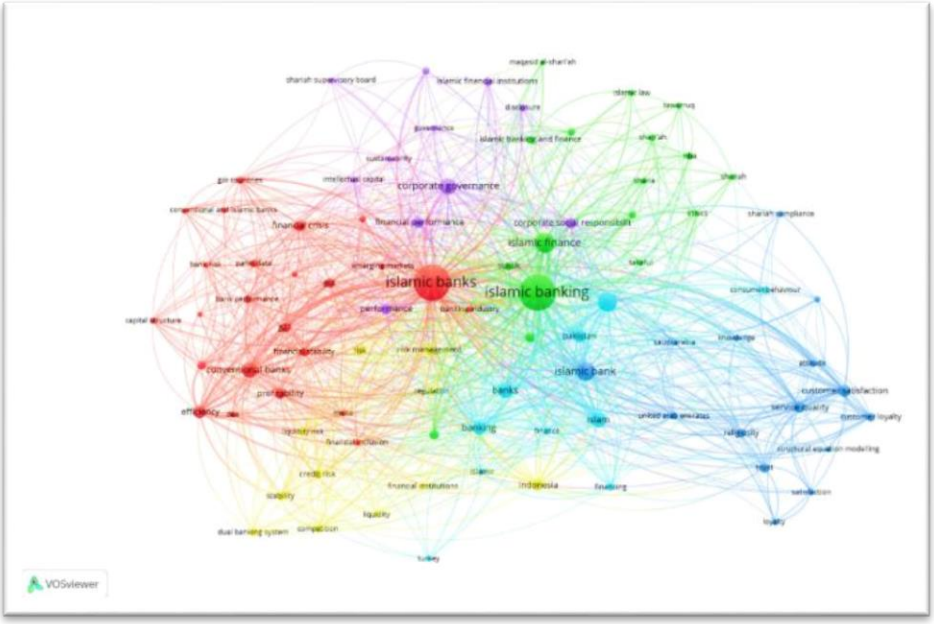

تصویر شماره ۳ نقشه کلی خوشه‌های تشکیل دهنده در نرم افزار وُیز.ویوور

منبع: یافته های نویسندگان

تصویر شماره ۳، با ارائه یک نمایش بصری جذاب و آموزنده از ساختار دانش و تحقیقات با استفاده از نرم‌افزار وُیز.ویوور در حوزه بانکداری اسلامی، نسبت به تصاویر پیشین (شماره ۱ و ۲)، درک کلی از این حوزه را به طور قابل توجهی تسهیل می‌نماید. یکی از ویژگی‌های برجسته این تصویر، خوشه‌بندی دقیق کلیدواژه‌ها است که به محققان امکان می‌دهد به سرعت موضوعات اصلی و فرعی تحقیقات در این حوزه را شناسایی کنند. برای مثال، خوشه‌هایی همچون "حاکمیت شرکتی در

[Downloaded from mieaoi.ir on 2026-11-27]

بانکداری اسلامی"، "فناوری مالی اسلامی"، "ریسک در بانکداری اسلامی" و "عملکرد مالی بانک‌های اسلامی" به وضوح قابل تشخیص هستند.

علاوه بر خوشه‌بندی، ضخامت خطوط اتصال بین خوشه‌ها نیز اطلاعات ارزشمندی را در اختیار می‌گذارد. خطوط ضخیم‌تر نشان‌دهنده ارتباط قوی‌تر و معنایی‌تر بین مفاهیم هستند و درک روابط پیچیده بین موضوعات مختلف را تسهیل می‌کنند.نکته قابل‌توجه در این تصویر، قرارگیری کلیدواژه "بانکداری اسلامی" در مرکزیت نقشه است. این امر نشان‌دهنده نقش محوری و مرکزی این مفهوم در شبکه دانش حوزه مذکور است. تحلیل چگالی و تعداد لینک‌های ورودی به این کلیدواژه، مؤید این ادعا است. به‌عبارت‌دیگر، کلیدواژه‌های تشکیل‌دهنده رکوردهای علمی به‌شدت به این مفهوم مرکزی گرایش دارند.

همچنین تصویر شماره ۴ چگالی کلیدواژه‌های رکوردهای علمی مرتبط با بانکداری اسلامی را نشان می‌دهد.

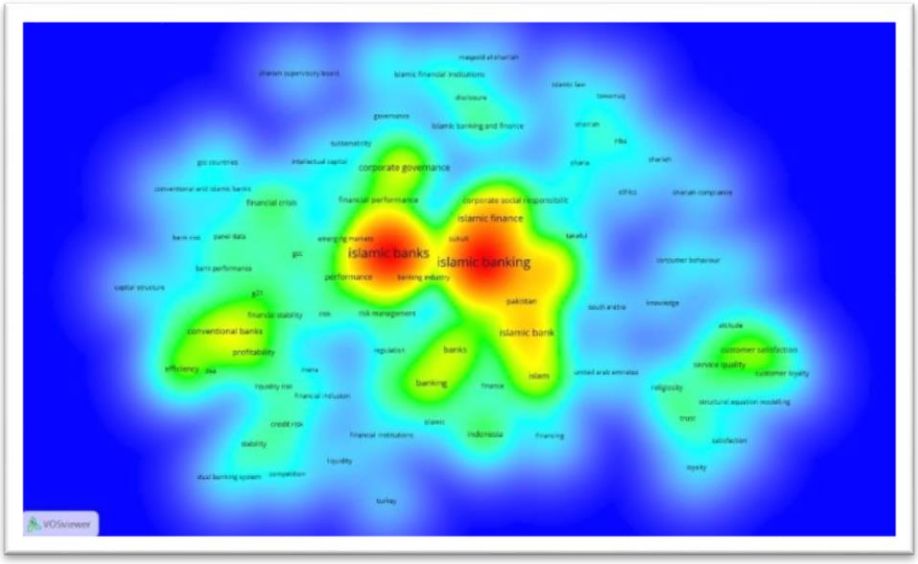

تصویر شماره ۴ چگالی کلیدواژه‌ها در نرم افزار وُیز.ویوور

منبع: یافته های نویسندگان

[Downloaded from mieaoi.ir on 2026-11-27]

مطابق با تصویر شماره ۴، چگالی رنگ‌ها نشان‌دهنده فراوانی و ارتباط بین کلیدواژه‌های مختلف است. مناطق با رنگ‌های گرم‌تر (قرمز، نارنجی) نشان‌دهنده کلیدواژه‌هایی هستند که با فراوانی بیشتری در پژوهش های علمی بانکداری اسلامی استفاده شده‌اند و ارتباط تنگاتنگی با سایر مفاهیم دارند. به‌عنوان مثال، می‌توان مشاهده کرد که کلیدواژه‌های "بانکداری اسلامی" و "بانک‌های اسلامی" در مرکز تصویر و با بیشترین چگالی قرار دارند که نشان‌دهنده اهمیت مرکزی این مفاهیم در این حوزه است. همچنین، کلیدواژه‌هایی مانند "حاکمیت شرکتی"، "فناوری مالی"، "ریسک" و "عملکرد مالی" نیز با چگالی بالایی در اطراف این مفاهیم مرکزی قرار دارند که نشان‌دهنده ارتباط قوی این مفاهیم با هسته اصلی تحقیقات در حوزه بانکداری اسلامی است. این تصویر به محققان و پژوهشگران کمک می‌کند تا به سرعت به موضوعات داغ و پرکاربرد در این حوزه پی ببرند و همچنین ارتباط بین مفاهیم مختلف را بهتر درک کنند. با استفاده از این تصویر، می‌توان به طور کلی ساختار دانش در حوزه بانکداری اسلامی را بررسی کرد و روندهای تحقیقاتی را شناسایی نمود.

همان‌گونه در تصاویر فوق نشان داده می‌شود کلیدواژه‌های رکوردهای علمی مرتبط با بانکداری اسلامی در ۶ خوشه تشکیل شده است.تصویر شماره۵ تا۱۰ نقشه کلیدواژه و خوشه شماره ۱ تا خوشه شماره ۶ و ارتباط بین کلیدواژه‌ها را نشان می دهد.لازم به تذکر است، کلیدواژه هایی که با خطوط پر رنگ نمایش داده شده اند دارای هم رخدادی بالاتری هستند.

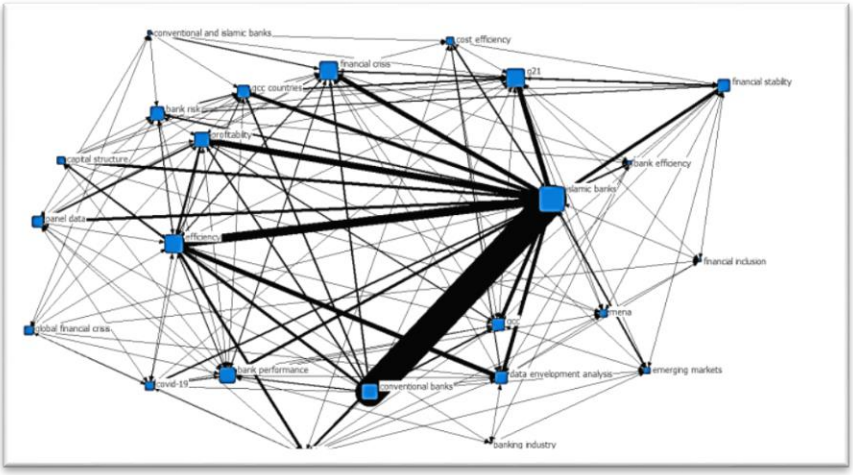

تصویر شماره ۵ خوشه شماره ۱

منبع: یافته های نویسندگان

[Downloaded from mieaoi.ir on 2026-11-27]

همان‌طور که در تصویر شماره ۵ قابل مشاهده است. هر گره نشان‌دهنده یک کلیدواژه مرتبط با بانکداری اسلامی است و خطوط اتصال بین گره‌ها نشان‌دهنده ارتباط بین این مفاهیم هستند. خوشه یک از ۲۳ کلیدواژه تشکیل شده است. خوشه‌های تشکیل شده در این تصویر، به وضوح موضوعات اصلی و فرعی تحقیقات در حوزه بانکداری اسلامی را نشان می‌دهند. کلیدواژه " بانک‌های اسلامی[۱] " به‌عنوان هسته اصلی شبکه عمل می‌کند و بیشترین ارتباط را با سایر مفاهیم دارد. ضخامت خطوط نیز نشان‌دهنده قدرت ارتباط بین مفاهیم است. در این میان کلیدواژه بانک‌های اسلامی و بانک‌های متعارف[۲] ارتباط قوی تری با یکدگیر دارند.

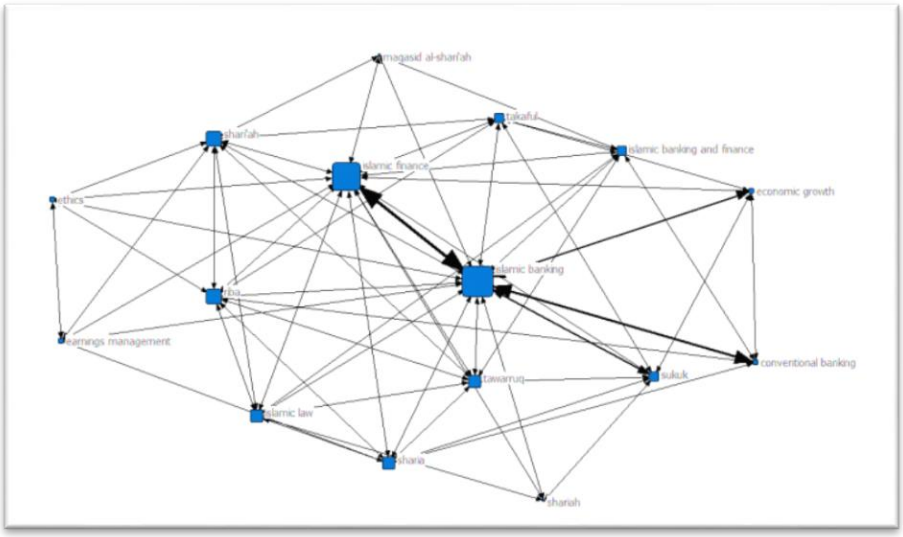

تصویر شماره ۶ خوشه شماره ۲

منبع: یافته های نویسندگان

همان‌طور که تصویر شماره ۶ بیان می کند، خوشه شماره ۲ از ۱۶ کلیدواژه تشکیل شده است. در این میان تعداد، کلیدواژه بانک‌های اسلامی با ۱۳ پیوند مهم ترین کلیدواژه این خوشه است. این

۱ islamic banks
۲ conventional banks

[Downloaded from mieaoi.ir on 2026-11-27]

خوشه، به وضوح موضوعات اصلی و فرعی تحقیقات در حوزه بانکداری اسلامی را نشان می‌دهد. کلیدواژه‌های اصلی در این خوشه نشان‌دهنده تمرکز تحقیقات بر روی موضوعاتی مانند بانکداری الکترونیکی، بانکداری اسلامی و رشد اقتصادی است. ارتباطات قوی بین این کلیدواژه‌ها نشان‌دهنده اهمیت بررسی تأثیر بانکداری اسلامی بر رشد اقتصادی از طریق کانال‌های الکترونیکی است. همچنین، وجود کلیدواژه‌هایی مانند نوآوری و فناوری نشان‌دهنده توجه محققان به نقش فناوری‌های نوین در توسعه بانکداری اسلامی است.

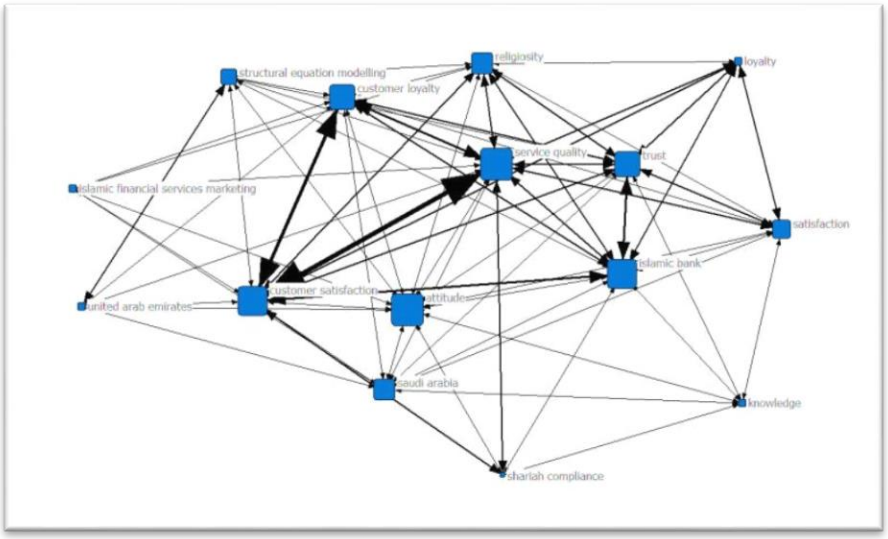

تصویر شماره ۷ خوشه شماره ۳

منبع: یافته های نویسندگان

تصویر شماره ۷ کلیدواژه‌های خوشه شماره ۳ را نشان می دهد. این خوشه از ۱۵ کلیدواژه تشکیل شده است .کلیدواژه کیفیت خدمات[۱] با کلیدواژه رضایت مشتری[۲] دارای بیشترین هم رخدادی هستند.در این خوشه تمرکز تحقیقات بر روی موضوعاتی مانند رضایت مشتری، وفاداری مشتری، کیفیت خدمات و تطابق با استانداردهای شریعت اسلامی است. ارتباطات قوی بین این کلیدواژه‌ها

۱ service quality
۲ customer satisfaction

[Downloaded from mieaoi.ir on 2026-11-27]

نشان‌دهنده اهمیت بررسی تأثیر عوامل مختلف بر رضایت و وفاداری مشتریان در بانک‌های اسلامی است. همچنین، وجود کلیدواژه‌هایی مانند کیفیت خدمات و تطابق با استانداردهای شریعت نشان‌دهنده توجه محققان به اهمیت ارائه خدمات با کیفیت و مطابق با اصول اسلامی است.

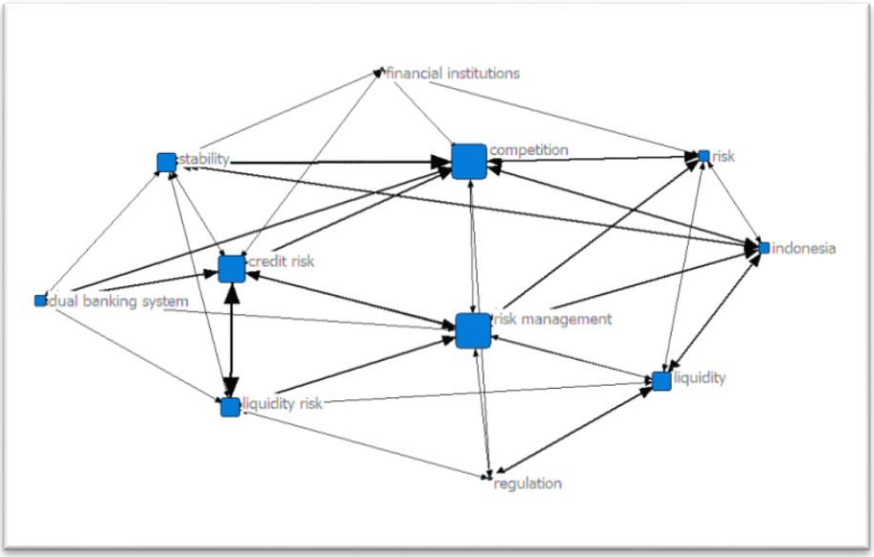

تصویر شماره ۸ خوشه شماره ۴

منبع: یافته های نویسندگان

خوشه شماره ۴ از ۱۱ کلیدواژه تشکیل شده است. همانطور که تصویر شماره ۷ نشان می دهد، کلیدواژه رقابت[۱] و مدیریت ریسک[۲] مهم ترین کلیدواژه این خوشه هستند.خوشه چهارم نشان‌دهنده تمرکز تحقیقات بر روی موضوعاتی مانند ریسک، ثبات مالی، مدیریت ریسک و رقابت در سیستم بانکی است. ارتباطات قوی بین این کلیدواژه‌ها نشان‌دهنده اهمیت بررسی مدیریت ریسک در سیستم بانکی و تأثیر آن بر ثبات مالی و رقابت بین مؤسسات مالی است. همچنین، وجود کلیدواژه‌هایی مانند نقدینگی و ریسک اعتباری نشان‌دهنده توجه محققان به انواع مختلف ریسک در سیستم بانکی و چگونگی مدیریت آن‌ها است.

۱ competion
۲ risk management

[Downloaded from mieaoi.ir on 2026-11-27]

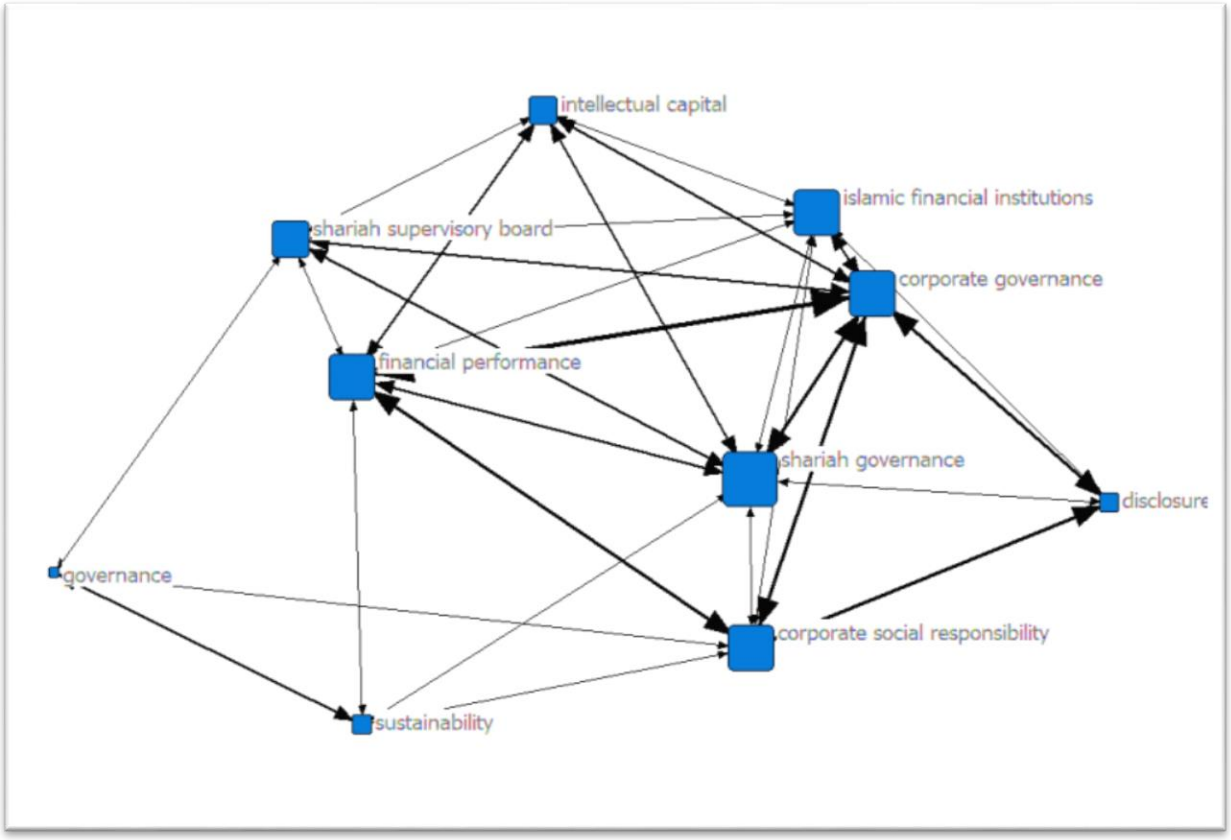

تصویر شماره ۹ خوشه شماره ۵

منبع: یافته های نویسندگان

در تصویر شماره ۹، خوشه شماره ۵ از ۱۰ کلیدواژه تشکیل شده است .در این خوشه، کلیدواژه حاکمیت شرکتی[۱] بیشترین پیوند را با سایر کلیدواژه ها برقرار کرده و دارای بیشترین هم رخدادی است. همچنین، وجود کلیدواژه‌هایی مانند سرمایه فکری و آشکار شدن نشان‌دهنده توجه محققان به نقش عوامل غیرملموس مانند سرمایه فکری و افشای اطلاعات در عملکرد مؤسسات مالی اسلامی است.

۱ corporate governance

[Downloaded from mieaoi.ir on 2026-11-27]

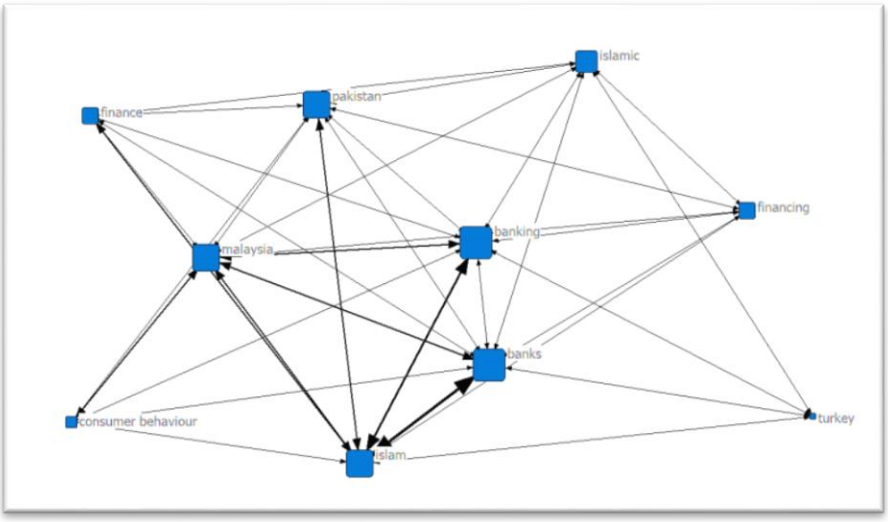

تصویر شماره ۱۰ خوشه شماره ۶

منبع: یافته های نویسندگان

تصویر شماره ۱۰ کلیدواژه‌های خوشه شماره۶ را نشان می دهد. این خوشه از ۱۰کلیدواژه تشکیل شده است.در این میان ۲ کلیدواژه بانک‌ها[۱] و اسلام[۲] پیوند قوی تری نسب به سایر کلیدواژه ها دارند.کلیدواژه‌های مهم در این خوشه نشان‌دهنده تمرکز تحقیقات بر روی موضوعاتی مانند بانکداری اسلامی، مالی، بانک‌ها، رفتار مصرف‌کننده در کشورهای اسلامی همچون پاکستان، مالزی و ترکیه است. ارتباطات قوی بین این کلیدواژه‌ها نشان‌دهنده اهمیت بررسی رفتار مصرف‌کننده در پذیرش خدمات بانکی اسلامی در کشورهای مختلف است. همچنین، وجود کلیدواژه‌هایی مانند مالی و بانکداری نشان‌دهنده توجه محققان به ابعاد مختلف صنعت بانکداری اسلامی در این کشورها است.

۱ banks
۲ islam

[Downloaded from mieaoi.ir on 2026-11-27]

بحث و نتیجه‌گیری

یافته‌های این پژوهش بر اساس تحلیل علم‌سنجی و داده‌های استخراج‌شده از پایگاه استنادی وب.آو.ساینس، نشان می‌دهد که حوزه بانکداری اسلامی در دهه‌های اخیر به طور قابل‌توجهی توسعه‌یافته است. تمرکز مقالات علمی بر موضوعاتی نظیر " بانک‌های اسلامی"، " بانکداری اسلامی "،"مدیریت ریسک"،"رضایت مشتری" و "مالی اسلامی" بیانگر پیوند نزدیک میان پژوهش‌های علمی و نیازهای عملی در کشورهای اسلامی است. بر اساس تحلیل نقشه‌های علمی، نویسندگان و کشورهای پیشرو نظیر مالزی، اندونزی، پاکستان نقش مهمی در هدایت این تحقیقات ایفا می‌کنند که مشابه نتایج گزارش‌شده در مطالعاتی نظیر تحقیق رودریگزوراس و همکاران(۲۰۲۳) درباره خوشه‌های علمی است. یافته‌ها نشان می‌دهند که روند کلی تحقیقات در این حوزه مشابه سایر زمینه‌های علم‌سنجی است که گرایش به تحلیل خوشه‌ها و شناسایی نویسندگان برتر دارند.

در مقایسه با پیشینه‌ها، تمرکز این پژوهش بر جنبه‌های علم‌سنجی و تحلیل محتوای مقالات نشان‌دهنده توجه بیشتر به ساختارهای موضوعی است، درحالی‌که پژوهش‌هایی مانند صادقی اردوبادی و همکاران(۱۴۰۱)، بر تحلیل تکاملی حوزه‌های علمی تأکید دارند. در این پژوهش نیز، تحول موضوعات کلیدی نظیر جستجوی اطلاعات و خوشه‌بندی موضوعی به‌صورت مشابهی در بانکداری اسلامی مشاهده شد. همچنین، یافته‌ها درباره چالش‌های موجود در مقالات علمی این حوزه، نظیر تأکید زیاد بر جنبه‌های نظری، با نتایج پژوهش ژانگ و گووان (۲۰۱۷) که به تحلیل موضوعات پراستناد در پژوهش‌های کاربردی پرداخته بود، هماهنگی دارد.

روش تحلیل محتوا و علم‌سنجی در این پژوهش امکان شناسایی موضوعات کلیدی و مشارکت علمی کشورها را فراهم کرده و داده‌های به‌دست‌آمده نشان می‌دهد که مشابه تحلیل بامیر، صادقی و پورشیخعلی (۱۴۰۰) درباره روش‌های پژوهش، روش‌شناسی در پژوهش حاضر نیز بر پایه تحلیل داده‌های کمی و خوشه‌بندی علمی استوار است. این مقایسه نشان می‌دهد که استفاده از روش‌های علم‌سنجی و تحلیل محتوا به طور مشابهی توانسته است روابط موضوعی و خوشه‌ای در حوزه‌های علمی مختلف را به‌خوبی تحلیل کند.

همچنین، یافته‌ها نشان می‌دهد که در بین کشورها، مالزی با تولید ۸۹۹ رکورد اطلاعاتی در رتبه اول قرار دارد و اندونزی با تولید ۴۴۰ رکورد اطلاعاتی و پاکستان با تولید ۲۷۹ رکورد اطلاعاتی در رتبه‌های بعدی قرار دارند. ایران نیز با ۳۴ رکورد اطلاعاتی در رتبه ۲۱ قرار گرفته است. به نظر می‌رسد جایگاه ایران در این رتبه‌بندی می‌تواند تقویت شود و به رتبه‌های بالاتر نزدیک شود، نیاز است پژوهشگران علت این امر را شناسایی و برای رفع آن راهکارهایی ارائه دهند.

[Downloaded from mieaoi.ir on 2026-11-27]

بیشترین تولیدات علمی مربوط به سال ۲۰۲۰ میلادی است که ۴۲۰ رکورد اطلاعاتی در آن سال ثبت شده است. همچنین اولین رکود اطلاعاتی مرتبط با بانکداری اسلامی در این پایگاه مربوط به سال ۱۹۶۷ میلادی است. بیشترین تولیدات علمی در حوزه بانکداری اسلامی از نوع مقاله با فراوانی ۲۳۹۳ رکورد ثبت رسیده است. افزون برین، بیش از ۹۸ درصد تولیدات علمی مربوط به زبان انگلیسی بوده و زبان‌های روسی و مالایی به ترتیب هرکدام با **0.599%** و **0.458%** در رتبه‌های بعدی قرار دارند.

یافته‌ها نشان داد که دانشگاه بین‌المللی اسلامی مالزی با تولید ۲۲۰ رکورد اطلاعاتی در رتبه اول، دانشگاه مالایا مالزی با ۱۰۶ رکورد اطلاعاتی و دانشگاه دولتی اندونزی با ۷۸ رکورد علمی در جایگاه دوم و سوم قرار دارند. پیشتازی مراکز علمی کشورهای مسلمان در شرق آسیا قابل‌تأمل است. همچنین حضور دانشگاه‌های کشور مالزی در رتبه اول و دوم، نشان‌دهنده ژرف‌نگری جامعه علمی مالزی به موضوع بانکداری اسلامی است.

در بین نویسندگان حسن م.ک از دانشگاه نیواورلان[۱] آمریکا با تعداد ۵۹ رکورد اطلاعاتی و با اچ ایندکس ۲۲ و با ۱۲۹۰ استناد دریافتی در رتبه اول قرار دارد. همچنین علی.م از دانشگاه ایکرا[۲] پاکستان با تعداد ۲۶ رکورد اطلاعاتی و با اچ ایندکس ۱۳ و با ۴۶۰ استناد دریافتی در رتبه دوم و سوزوکی.وای از دانشگاه ریتسومیکان[۳] ژاپن نیز با ۲۴رکورد اطلاعاتی و با اچ ایندکس ۵ و ۸۰ استناد دریافتی در رتبه سوم قرارداد. در میان مجلات نیز، مجله حسابداری اسلامی و تحقیقات بازرگانی با ۲۰۰ تولید علمی رتبه اول و مجله بین‌المللی امور مالی و مدیریت خاورمیانه و اسلامی با ۱۹۵رکود اطلاعاتی رتبه دوم را به خود اختصاص داده‌اند. مجله بازاریابی اسلامی با ۱۴۹ رکورد در رتبه سوم قرار گرفته است.

همچنین، کلیدواژه‌های تشکیل‌دهنده رکوردهای علمی در ۶ خوشه کلی طبقه‌بندی‌شده است که خوشه بانکداری اسلامی از مرکزیت درجه بالاتری برخوردار بوده و بیشترین لینک‌های کلیدواژه‌های به کار گرفته شده با همین کلیدواژه بوده است و همچنان که نقشه چگالی نیز نشان می‌دهد این کلیدواژه دارای بیشترین تراکم است.

یافته‌ها بیانگر آن است که برترین ناشر تولیدات علمی در حوزه بانکداری اسلامی، انتشارات گروه امرالد با فراوانی ۹۸۸ رکورد ثبت رسیده است. الزویر با ۳۲۷ رکورد و وایلی با ۱۳۲ رکورد در رتبه‌های بعدی برترین ناشر تولیدات علمی در حوزه بانکداری اسلامی قرار دارند.

---

۱ New Orleans

۲ IQRA

۳ Ritsumeikan

[Downloaded from mieaoi.ir on 2026-11-27]

این نتایج نه‌تنها تصویری روشن از وضعیت علمی و موضوعات برتر در بانکداری اسلامی ارائه می‌دهد، بلکه نشان‌دهنده ضرورت استفاده از مدل‌های پژوهشی جامع‌تر برای تحلیل داده‌ها و توسعه همکاری‌های بین‌المللی در این حوزه است. بررسی جامع‌تر روندها و مقایسه با سایر حوزه‌های پژوهشی علمی می‌تواند به ارتقای کیفیت تحقیقات و بهره‌وری علمی در این قلمرو کمک شایانی کند.

پیشنهادها

باتوجه‌به تحلیل‌های انجام‌شده و یافته‌های پژوهش، پیشنهادهایی کاربردی و مرتبط به شرح زیر ارائه می‌شود:

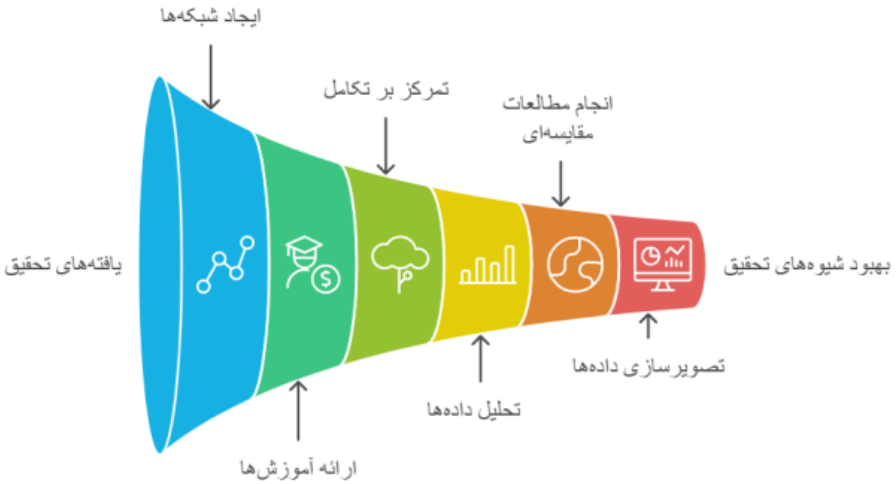

تصویر شماره ۱۱ پیشنهادهای کاربردی برای تقویت تحقیقات بانکداری اسلامی

منبع: یافته های نویسندگان

مطابق با تصویر شماره ۱۱ باتوجه‌به اهمیت موضوع بانکداری اسلامی در تحقیقات بین‌المللی و منطقه‌ای، پیشنهاد می‌شود پژوهشگران و سیاست‌گذاران با استفاده از نتایج این پژوهش، شبکه‌های ارتباطی قوی‌تری میان خوشه‌های علمی و پژوهشگران برتر این حوزه ایجاد کنند. همچنین، ارائه دوره‌های آموزشی در سطح دانشگاهی برای ترویج استفاده از استانداردهای بانکداری اسلامی و تحلیل علم‌سنجی می‌تواند به گسترش این حوزه کمک کند. علاوه بر این، پیشنهاد می‌شود پژوهشگران

[Downloaded from mieaoi.ir on 2026-11-27]

تمرکز بهتری بر روی تحلیل تکاملی موضوعات مهم بانکداری اسلامی داشته باشند تا تغییرات و روندهای مهم این حوزه در طول زمان بهتر درک شوند.

در گام بعدی، برای بهبود بهره‌وری پژوهش‌ها، توصیه می‌شود داده‌ها و شاخص‌های علم‌سنجی این حوزه به‌صورت دوره‌ای توسط مراکز تحقیقاتی تحلیل و ارائه شوند تا دسترسی به اطلاعات روزآمد برای پژوهشگران تسهیل شود. همچنین، باتوجه‌به تفاوت‌های جغرافیایی و فرهنگی در مقالات مورد بررسی، پیشنهاد می‌شود پژوهش‌های مقایسه‌ای بیشتری میان کشورهای پیشرو در بانکداری اسلامی و دیگر مناطق انجام گیرد تا الگوبرداری مناسبی برای توسعه سیاست‌ها و تحقیقات ملی فراهم شود. در نهایت، پیشنهاد می‌شود پژوهشگران توجه بیشتری به بصری‌سازی داده‌ها برای ارائه نتایج واضح‌تر و خواناتر داشته باشند و ابزارهای گرافیکی بهینه برای نمایش نقشه‌ها و خوشه‌های علمی استفاده کنند تا این تحلیل‌ها برای خوانندگان و تصمیم‌گیران مؤثرتر باشد.

[Downloaded from mieaoi.ir on 2026-11-27]

منابع

۱. بامیر، موسی؛ صادقی، رضا؛ پورشیخعلی، آتوسا.(۱۴۰۰).ظرفیت و سهم تولیدات علمی ایران در حوزه گیاهان دارویی: فرصتی برای درمان بیماری‌ها در زمان تحریم دارو: یک مطالعه علم‌سنجی، طب نظامی، ۲۳(۹)، ۷۵۰-۷۵۶.

۲. بذرفشان، اعظم؛ مصطفوی، احسان. (۱۳۹۰).تحلیل علم‌سنجی ۳۶ سال تولید علم انستیتو پاستور ایران در پایگاهISI SCIE .مدیریت سلامت،۱۴(۴۵)،۷-۱۰.

۳. جعفری، فاطمه؛ منیری، سارا. (۱۳۸۹).مطالعه پراستنادترین مقالات محققان ایرانی در پایگاه شاخص‌های اساسی علم (ESI):با تأکید بر کاربرد مجلات علمی - کتابداری، آرشیو و نسخه‌پژوهی.اطلاع‌شناسی، (۳۰)،۷۹-۹۲.

۴. صادقی اردوبادی، بهنام؛محمدکاظمی، رضا؛حسینی‌نیا، غلامحسین.(۱۴۰۱).طراحی الگوی مفهومی توسعه اکوسیستم کسب و کارهای دیجیتالی مبتنی بر مطالعات علم‌سنجی، فصلنامه انجمن علوم مدیریت ایران، ۱۷(۶۸)، ۱۵۵-۱۳۳.

۵. فرهنگی، سهیلا؛خاصه، علی اکبر؛ ابراهیمی دینانی، آرزو. (۱۳۹۷). پژوهش‌های عرفانی در آینه علم‌سنجی. پژوهش‌های ادب عرفانی (گوهر گویا)، ۱۲(۱ (پیاپی ۳۶))،۲۴-۱.

۶. فیروزان سرنقی توحید؛ سپهوند فرشید.(۱۴۰۳) بررسی و آسیب‌شناسی ساختار تامین مالی اسلامی با هدف طراحی ساختار بهینه. اقتصاد و بانکداری اسلامی،۱۳(۴۶)،۱۴۵-۱۷۱.

۷. عباداله عموقین، جعفر؛ ضیائی، ثریا. (۱۳۹۶).تحلیل تولیدات علمی جهان دررابطه‌با فلسفه اسلامی در پایگاه اطلاعاتی وب.آو.ساینس طی سال‌های ۲۰۰۷-۲۰۱۶.فصلنامه پژوهش‌های فلسفی - کلامی،۱۹(۷۳)،۲۱۶-۲۳۱.

۸. عرفان منش، محمدامین. (۱۳۹۵).مقاله‌های بین‌المللی پراستناد علوم پزشکی کشور در پایگاه اسکوپوس:۲۰۱۰ تا ۲۰۱۴.مدیریت سلامت،۱۹(۶۶)،۹۱-۱۰۱.

۹. عضدی، زهرا؛معین الدین، محمود؛ شاه مرادی، نسیم.(۱۴۰۲).ترسیم و تحلیل نقشه های علم‌سنجی مطالعات بین‌المللی حوزه رفاه و سلامت روانی در حرفه حسابداری، طلوع بهداشت، ۲۲ (۲) :۱۱۴-۹۹.

[Downloaded from mieaoi.ir on 2026-11-27]

۱۰. کرمشاهی، بهنام؛ مقصود پور، محمدعلی. (۱۴۰۲). بررسی تاثیر کیفیت حاکمیت شرکتی در بانکداری اسلامی بر چابکی بانک‌ها با استفاده از تحلیل عاملی تائیدی و مدل معادلات ساختاری. نشریه اقتصاد و بانکداری اسلامی،۱۲(۴۵)،۲۷۱-۲۹۸.

۱۱. ناصری جره، محمود؛ طباطباییان، حبیب‌الله؛ فاتح راد، مهدی (۱۳۹۱).ترسیم نقشه دانش مدیریت فناوری در ایران با هدف کمک به سیاست‌گذاری دانش در این حوزه، سیاست علم و فناوری، ۵(۱)،۷۲-۴۵.

۱۲. نظر پور، محمد نقی؛ علیا، میترا. (۱۳۹۳).تحلیل چگونگی ارتباط بانکداری اسلامی با بخش حقیقی اقتصاد. نشریه اقتصاد و بانکداری اسلامی،۳(۶)،۷-۳۸.

۱۳. نوروزی، پیام؛ زینلی دستمال باف، مسعود؛ حسینی، سیده محبوبه .(۱۳۹۴). ویژگی‌های بانکداری اسلامی در کاهش بحران‌های مالی نسبت به بانکداری متعارف. نشریه اقتصاد و بانکداری اسلامی،۴(۱۳)،۱۰۹-۱۳۰.

14. Azodi, Z., Moeinaldin, M., & Shahmoradi, N. (2023). Drawing and analyzing scientometric maps of international studies regarding welfare and mental health in the field of accounting. *TB*, 22(2), 99–114. (In Persian)
15. Bamir, M., Sadeghi, R., & Poursheikhali, A. (2022). Capacity and share of Iranian scientific products in the field of medicinal plants: An opportunity to treat disease at the time of a drug sanction: A scientometric study. *Journal of Military Medicine*, 23(9), 750–756. (In Persian)
16. Bazrafshan, A., & Mostafavi, E. (2011). A scientometric overview of 36 years of scientific productivity by Pasteur Institute of Iran in ISI SCIE. *JHA*, 14(45), 7–10. (In Persian)
17. Erfanmanesh, M. (2017). Investigating the international highly cited papers of Iran in medical sciences indexed in Scopus during 2010–2014. *JHA*, 19(66), 91–101. (In Persian)
18. Ebadollah Amouqhin, J., & Ziaei, S. (2017). Analysis of scientific productions on Islamic philosophy in the Web of Science (WoS) from the year 2007 to 2016. *Journal of Philosophical Theological Research*, 19(3), 216–231. (In Persian)
19. Foroughi, F., & Kharazi, H. (2006). Study of scientific information production of Kermanshah Medical University's faculties. *Iranian Journal of Medical Education*, 5(2), 181–187.

[Downloaded from mieaoi.ir on 2026-11-27]

20. Farhangi, S., Khasseh, A. K., & Ebrahimi Dinani, A. (2018). Mystic researches in the mirror of scientometrics. *Research on Mystical Literature*, 12(1), 109–132. (In Persian)
21. Firoozan Sarnaghi, T., & Sepahvand, F. (2024). Investigation and pathology of the structure of Islamic financing with the aim of designing the optimal structure. *MIEAOI*, 13(46), 6. (In Persian)
22. Jafari, F., & Mouniri, S. (2009). The study of the most cited articles by Iranian researchers in the Basic Science Index (ESI) database: With an emphasis on the use of scientific journals, librarianship, archives, and manuscript research. *Informatics*, (30), 79–92. (In Persian)
23. Karamshahi, B., & Maghsoudpour, M. A. (2023). Investigating the impact of corporate governance quality in Islamic banking on banks' agility: Using confirmatory factor analysis and structural equation model. *MIEAOI*, 12(45), 11. (In Persian)
24. Moreno-Guerrero, A. J., Gómez-García, G., López-Belmonte, J., & Rodríguez-Jiménez, C. (2020). Internet addiction in the Web of Science database: A review of the literature with scientific mapping. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 17(8), 2753. https://doi.org/10.3390/ijerph17082753
25. Naseri Jezeh, M., & Faateh Raad, M. (2012). Science mapping of management of technology in Iran: A tool for knowledge policymaking. *Journal of Science and Technology Policy*, 5(1), 45–72. (In Persian)
26. Nazarpour, M. N., & Alia, M. (2014). The analysis of how Islamic banking is related to. *MIEAOI*, 3(6), 7–38. (In Persian)
27. Nowrozi Payam, Z., Dastamal, M. Z., & Hosseini, S. M. (2016). Islamic banking features in reducing the financial crisis compared to conventional banking. *MIEAOI*, 4(13), 109–130. (In Persian)
28. Lin, Z., Hou, S., & Wu, J. (2016). The correlation between editorial delay and the ratio of highly cited papers in Nature, Science, and Physical Review Letters. *Scientometrics*, 107(3), 1457–1464. https://doi.org/10.1007/s11192-016-1918-y
29. Peclin, S., & Juznic, P. (2014). Highly cited papers in Slovenia. *Teorija in Praksa*, 51(5), 972.
30. Peset Mancebo, M. F., Ferrer Sapena, A., Villamón Herrera, M., González Moreno, L. M., Toca Herrera, J. L., & Aleixandre Benavent, R. (2013).

[Downloaded from mieaoi.ir on 2026-11-27]

Scientific literature analysis of judo in Web of Science. *Archives of Budo*, 9(2), 81–91.

31. Rodríguez-Veras, A. D. P., De-las-Heras-Pedrosa, C., & Lugo-Ocando, J. (2023). Exploring the role of public relations and communication in museums: A science mapping analysis in Web of Science and Scopus. *International Journal of Communication Studies*.
32. Sharifi, V. (2004). Scientometrics and cognitive sciences. *Advances in Cognitive Science*, 5(2), 89–91.
33. Sadeghi Ordoubadi, B., Mohammadkazemi, R., & Hosseininia, G. (2023). Designing a conceptual model for the development of a digital business ecosystem based on scientometric studies. *Iranian Journal of Management Sciences*, 17(68), 133–155. (In Persian)
34. Van Nunen, K., Li, J., Reniers, G., & Ponnet, K. (2018). Bibliometric analysis of safety culture research. *Safety Science*, 108, 248–258. https://doi.org/10.1016/j.ssci.2017.08.011
35. Zhang, J., & Guan, J. (2017). Scientific relatedness and intellectual base: A citation analysis of un-cited and highly-cited papers in the solar energy field. *Scientometrics*, 110(1), 141–162. https://doi.org/10.1007/s11192-016-2157-2

[Downloaded from mieaoi.ir on 2026-11-27]